

مشارکت زنان از دیدگاه مقام معظم رهبری

دکتر میثم فرخی^۱

مهناز نصرالهی^۲

چکیده

یکی از مهم‌ترین و با ارزش‌ترین جنبه‌های مشارکت این است که علاوه بر تشویق به حداکثر تلاش و کوشش، نیروی ابتکار، خلاقیت و سازندگی افراد را نیز شکوفا می‌کند. مشارکت زنان اهمیت دادن به هویت اجتماعی، اقتصادی و سیاسی آنها می‌باشد. در باب مشارکت تعریف همگانی پذیر وجود ندارد، در واقع مشارکت نوعی سهیم و دخیل شدن در تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی و اجراست. هدف از این پژوهش، بررسی اندیشه‌ها و بیانات آیت الله خامنه‌ای، مقام معظم رهبری ج . ا . ایران درباره موضوع مشارکت زنان بعد از پیروزی انقلاب اسلامی می‌باشد. در این راستا تمامی بیانات ایشان از سال ۱۳۶۸ تا سال ۱۳۹۳ با روش تحلیل محتوی کیفی بررسی شد. در نهایت مقولات گوناگون مشارکت در پنج حوزه سیاسی، اجتماعی، تحصیلات، ورزش قهرمانی و اشتغال دسته بندی گردید. برای مثال معظم له با امر اشتغال بانوان موافقت دارند اما در چارچوب ارزش گذاری و اولویت قرار دادن خانواده و نقش همسری و مادری و همچنین مشارکت در امور سیاسی بانوان را از افتخاران کشور می‌دانند و یا در حوزه تحصیلات و ورزش قهرمانی ایشان تشویق همراه تأیید را به کار می‌برند.

کلید واژه ها : آیت الله خامنه ای ، زن ، مشارکت

^۱ دکتری فرهنگ و ارتباطات دانشگاه امام صادق (ع)

^۲ دانشجوی ارشد تبلیغ و ارتباطات فرهنگی دانشگاه سوره

مشارکت در لغت هم به معنی انبازی کردن، شریک شدن و شریک کردن، همدستی، تعیین سود و زیان کسانی که با سرمایه های معین در زمان های مشخص به بازرگانی پرداخته اند، آمده است. از مفهوم مشارکت تفسیرهای متعددی به عمل آمده است. گونه گونه‌ی تفسیرها سبب شده است تا برخی آن را به کیسه‌ای تشبیه کنند که عده‌ای تمایل دارند تا با در اختیار داشتن آن هر آنچه دلخواهشان است از آن بیرون کشند همچنین در تعریف مشارکت گفته اند که مشارکت امری از پیش مشخص شده نیست، بلکه باید ابعاد آن را خوب ترسیم کنیم. منظور از این سخن آن است که در باب مشارکت تعریف همگانی پذیر وجود ندارد. بنابراین با توجه به هدف و زمینه مورد نظر باید از آن تصویر دست دهیم. از بررسی تعریف‌های گوناگون در این زمینه، این استنباط را می‌توان داشت که مشارکت نوعی سهیم و دخیل شدن در تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی و اجراست. این تصمیم‌گیری معطوف به هدفی است که مشارکت‌کنندگان تمایل نشان می‌دهند، برای تحقق مشترک با دیگران به کنش متقابل یاریگرا یانه بپردازند.

طرح مسائل مربوط به زنان و مشارکت آنها در دهه ها و سده های اخیر مباحث زیادی را در عرصه های گوناگون علوم اجتماعی، سیاسی و اقتصادی به دنبال داشته است که دستمایه بسیاری از مطالعات، تألیفات و تحقیقات قرار گرفته است. پس از انقلاب اسلامی و توجه نخبگان و بزرگان به حضور زنان در فعالیتهای اجتماعی، سیاسی این بحث همواره با فراز و نشیبهایی مطرح بوده و به اشکال مختلف تجلی یافته است. مشارکت زنان عمدتاً پس از شکست برنامه های توسعه در دهه های ۵۰ و ۶۰ میلادی در کشورهای در حال توسعه مورد توجه قرار گرفت. مشارکت به تدریج تبدیل به مهم ترین و اصلی ترین عنصر یک برنامه توسعه گردید. در گزارش توسعه انسانی برنامه توسعه سازمان ملل متحد (۱۹۹۳) آمده است که "موضوع مشارکت مردم، رفته رفته به صورت مسأله اصلی زمان ما در می آید." «وحیدا و نیازی، ۱۳۸۳» بر این مبنا، مشارکتی که لازمه توسعه پایدار است، مشارکت همه اقشار و گروهها (اعم از زنان و مردان) است و در این میان تردیدی نیست که زنان به عنوان نیمی از پیکر جامعه نقشی بسیار مؤثر دارند. این مسأله به حدی حائز اهمیت است که بسیاری از محققان از جمله اینگلهارت بالا بودن مشارکت زنان و مثبت بودن نگرش به حضور زنان در جامعه را از زیربناهای تحولات ارزشی جامعه به سمت ارزشهای فرامادی و توسعه یافتگی قلمداد میکنند.

به رغم آنکه شرکت آزادانه زنان در مسائل اجتماعی، سیاسی و اقتصادی این امکان را برای جامعه فراهم میکند که از نیروهای بالقوه خود به صورت بالفعل استفاده کند، نتایج پژوهشهای انجام شده نشان می‌دهد که میزان مشارکت زنان در عرصه های مختلف کمتر از مردان است. بر پایه پژوهشهایی که در دهه ۱۹۶۰ انجام شده است، زنان کمتر از مردان تمایل به مشارکت دارند و پژوهشهای اجتماعی در سایر کشورها نیز این نکته را تأیید میکنند. «شادیطلب و کمالی (۱۳۸۱)» یکی از مهمترین معیارها جهت سنجش درجه توسعه یافتگی یک کشور، میزان اهمیت و اعتباری است که زنان در آن کشور دارا می باشند. اکنون نگاه جهان، بیشتر به سوی زنان معطوف شده است. زیرا امروز، برای تحقق توسعه اجتماعی، تسریع فرایند توسعه اقتصادی و محقق شدن

عدالت اجتماعی، چنانچه به زن به عنوان نیروی فعال و سازنده نگریسته شود، قطعاً تأثیر بسیاری در روند توسعه و افزایش کمی و کیفی نیروی انسانی آن جامعه خواهد داشت. نقش زنان در توسعه، مستقیماً با هدف توسعه اجتماعی و اقتصادی بستگی داشته و از این رو در تحول همه جوامع انسانی، عاملی بنیادی محسوب می‌گردد. در چند سال گذشته، مطالعات متعددی در مورد تجزیه و تحلیل موقعیت زنان در سطوح منطقه‌ای، ملی، میزان اشتغال آنان و عوامل بازدارنده فعالیت زنان، نگرش‌ها و تمایلات زنان و نقش زنان در توسعه انجام شده است که سعی در آماده سازی افکار عمومی ملتها، سیاستگذاران و برنامه ریزان جهت حل مشکلات مربوط به دستیابی زنان به اشتغال بیشتر را داشته است. از آنجایی که در بررسی عوامل مؤثر بر توسعه اقتصادی اجتماعی کشورها، توجه به نیروی انسانی و تخصص مطرح است لذا سخن از اشتغال زن و رابطه آن با توسعه نیز امری ضروری است. الزام مشارکت مولد آگاهانه و داوطلبانه زنان در برنامه های توسعه در تاریخ تکامل و پیشرفت جوامع بشری همیشه مطرح بوده است. از منظر امام خمینی (ره) حضور زنان باعث تقویت روحیه مردان و تشویق و تحرک بیشتر آنها در تغییر سرنوشتشان بوده و زنان همواره، با حضور خود در صحنه، تصمیم مردان را در تغییر و اصلاح، قطعی و حتمی ساخته اند. لذا هر جا که مشارکت کرده‌اند، حتماً ثمربخش بوده اند. فراهایی از سخنان گرانبار ایشان ” شما بانوان اثبات کردید که در صف جلو هستید، شما اثبات کردید که مقدم بر مردها هستید، مردها از شما الهام گرفتند، شما در صف جلوی نهضت هستید.“^۱ علیهذا جامعه اگر بخواهد راه اصلاح و رستگاری را در پیش بگیرد و در تمام زمینه های سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی ارتقا پیدا کند، باید فعالیتهای زنان را در این زمینه ها باور کند و به آنها بها داده، زمینه حضور و فعالیت بیشتر زنان را در این عرصه ها فراهم کند. تبعیضات موجود را بردارد، قوانین مانع را اصلاح کند، حقوق زنان را استیفا کرده و خود را از نعمت حضور و تواناییهای ائو محروم ننماید. در پژوهش حاضر نیز، ضمن درک اهمیت موضوع، در صدد تحلیل اندیشمندانه مقام معظم رهبری و نگرش ایشان به مسأله مشارکت زنان در جامعه می‌باشیم.

مبانی نظری پژوهش

نظر به این که بنیاد و سرچشمه بوجود آمدن فرهنگ ها و تمدن ها، مشارکت مردم در امور مختلف بوده است، این واژه به دلیل گستردگی معنی و ویژگی خاص آن در تاریخ زندگانی اجتماعی انسان‌ها به صورت و مفهوم‌های گوناگون به کار رفته و در زبان فارسی واژگانی چون، معاضدت، تعاون، همکاری، همیاری، تشریک مساعی، یادگیری، کمک متقابل، کنش متقابل، همنوایی، مبادله افکار، بسیج مردم، سهیم شدن، مردم سالاری، مسؤولیت پذیری، خود یاری، خود گرائی، تقسیم کار، تعامل، تلاش مشترک، همفکری، مدد کاری، معاونت، پشتیبانی، یآوری، اعانت، مددخواهی، دستگیری، خود اتکائی، و ... برای این مفهوم بکار رفته است. این واژگان نشانگر این واقعیت

^۱. وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سیمای زن در کلام امام خمینی، تهران، سازمان چاپ و انتشارات، چاپ چهارم، ص ۹۶

است که همکاری، همفکری و تعاون بنیاد زندگی اجتماعی انسان هاست و زندگی جمعی جز از راه مشارکت و یاری امکان پذیر نیست.

با گسترش معنای مشارکت و راه یافتن آن به تمام عرصه های زندگی امروزه سخن از شرایطی است که هم مردم بتوانند در تعیین سرنوشت خویش و در همه ی امور اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و ... دخالت آگاهانه و داوطلبانه و همه جانبه داشته باشند و بتوانند در فرآیندهای تصمیم گیری تأثیرگذار باشند. از طرف دیگر در یک جامعه مدنی و مردم سالار، زن و مرد هر دو به عنوان انسان، حق حیات اجتماعی دارند و عدم حضور هر یک به کلی به روند رشد اجتماعی و توسعه ی همه جانبه لطمه می زند.

مشارکت به معنی به کار گرفتن منابع شخصی به منظور سهیم شدن در یک اقدام جمعی است. "اوکلی" که گرایش خاص به ابعاد کاربردی مفهوم مشارکت دارد، معتقد است که مشارکت عبارت است از حساس سازی مردم و در نهایت افزایش پذیرش و توانایی آنان برای پاسخگویی به برنامه های توسعه از طریق درگیر کردن آنان با تصمیم گیری، اجرا و ارزشیابی برنامه ها، مشارکت ریشه در ساخت و روابط گروهی در سطوح محلی و ملی دارد. (منوچهر محسنی، ۱۳۸۲، ص ۱۵). توسعه هر کشور بیش از هر چیز به مشارکت فعال و مؤثر کلیه افراد آن بستگی دارد. (قوام، ۱۳۷۴، ص ۲۳). پدیده مشارکت در اصل کنشی هدفدار و اختیاری است که از روی میل و رغبت و نیاز و در جهت بهبود زندگی صورت می گیرد.

اینک هارت افزایش مشارکت در مغرب زمین را به سه عامل ارتقای سطح تحصیلات، اطلاعات سیاسی، دسترسی به رسانه ها و تغییر هنجارهای حاکم بر مشارکت زمان و تغییر در اولویتهای ارزشی مردم (ارزشهای مادی و ارزشهای فرامادی) هم بسته می داند. همچنین به رابطه ی بین اعتماد و مشارکت توجه دارد و معتقد است که اعتماد به یکدیگر، از عوامل مؤثر بر میزان مشارکت محسوب می شود (یزدان پناه و صمدیان، ۱۳۸۷ : ۱۳۱). گائوتری مشارکت را فرآیندی اجتماعی، عمومی یکپارچه، چندگانه، چندبعدی و چند فرهنگی می داند که هدف آن کشاندن همه مردم به ایفای نقش در همه مراحل توسعه است. (گائوتری، ۱۹۸۶ : ۳۷).

حضرت آیت الله خامنه ای معتقدند که اسلام می خواهد رشد فکری و علمی و اجتماعی و سیاسی و بالاتر از همه فضیلتی و معنوی زنان، به حد اعلی برسد و وجودشان برای جامعه و خانواده ی بشری - به عنوان یک عضو حد اعلای فایده و ثمره را داشته باشد. همه ی تعالیم اسلام از جمله مسأله ی حجاب، بر این اساس است.

ایشان علاوه بر حضور زنان در جریان انقلاب اسلامی و پس از جنگ تحمیلی اظهار می کنند: چه قدر مادران و همسران و خواهران شهدا و سایر بازماندگان آنها در دوران جنگ و قبل از آن استقامت و ثبات از خود نشان دادند که گاهی موجب تعجب انسان می شود؛ زیرا نمونه آن را در تاریخ اسلام کم می بینم. در مراحل دیگر هم حضور خواهران، حضور نیرومندی بود. در بسیج و نهادهای انقلابی دیگر، خواهرانی را می شناسیم که وظایف سنگینی را برعهده دارند و مشغول کار هستند.

اجتماع مجموعه ای از افراد انسانی است که با نظامات، سنن، آداب و قوانین خاص به یکدیگر پیوند خورده اند. افراد انسانی که جامعه را تشکیل می دهند دو جنس مرد و زن هستند، همانگونه که خداوند آدمی را به دو صورت مذکر و

مؤنث خلق نمود و با قرار دادن نیازهای طرفین در آن دو، زمینه تشکیل خانواده و تشکّل اجتماعات را فراهم آورده است، از طرفی، دیگر اندیشمندان اجتماعی، انسان را موجودی مدنی‌الطبع و به قول ارسطو حیوان سیاسی می‌دانند. استاد مطهری در خصوص نظر اسلام در این باره می‌فرماید: از آیات کریمه قرآن استفاده می‌شود که اجتماعی بودن انسان در متن خلقت و آفرینش او پی‌ریزی شده است. در سوره مبارکه حجرات می‌فرماید: «یا ایها الناس انا خلقناکم من ذکر و انثی و جعلناکم شعوبا و قبائل لتعارفوا ان اکرکم عندالله اتقیکم» در این آیه کریمه، ضمن یک دستور اخلاقی، به فلسفه اجتماعی آفرینش خاص انسان اشاره می‌کند. به این بیان که انسان به گونه‌ای آفریده شده که به صورت گروه‌های مختلف ملی و قبیله‌ای (اجتماعی) درآمده است.

زنان به عنوان بخش مهمی از پیکر اجتماع، حامل بار سنگین مسؤولیت‌های خانوادگی و اجتماعی هستند و دوشادوش مردان می‌توانند در صحنه‌های گوناگون حضور یابند. در هر جامعه‌ای یکی از فراگردهای مهم، مشارکت سیاسی و اجتماعی می‌باشد که آحاد مردم اعم از مرد و زن به عنوان عضو جامعه و نظام اجتماعی در آن سهیم هستند؛ زیرا یکی از عواملی که می‌تواند نقش مؤثری در فرایند توسعه و رشد یک کشور ایفا نماید، مشارکت عمومی است. به همین خاطر از نظر نظریه پردازان توسعه، مشارکت یکی از ارکان و عوامل مؤثر در رشد و توسعه در هر جامعه‌ای به حساب می‌آید.

مشارکت سیاسی و اجتماعی زنان

ابتدا باید دید منظور از مشارکت سیاسی و اجتماعی چیست؟ مشارکت سیاسی و اجتماعی فرایندی است مبتنی بر حضور آگاهانه و فعال فرد به عنوان عضو جامعه و نظام، در صحنه‌های سیاسی و اجتماعی آن و ایفای نقش یا نقش‌های اجتماعی محوله. همچنین در تبیین وضعیت مشارکت سیاسی و اجتماعی گفته‌اند: در یک فرهنگ سیاسی مشارکتی، اعضای اجتماع، درصدد می‌باشند که صریحا به سوی نظام، به عنوان کل و به سوی ساخت‌های سیاسی و اداری و روندها گرایش پیدا کنند. در فرآیند مشارکت سیاسی و اجتماعی اش عواملی چند مؤثر هستند که از جمله می‌توان به میزان سواد و آگاهی مردم، سن، جمعیت، تنوع ساختاری تحرک و تجهیز اجتماعی، رشد اقتصادی، مطلوبیت‌های ملی، وحدت ملی، اطلاعات آموزش و ارتباطات اشاره نمود.

آنچه مسلم است، از آنجا که تقریباً نیمی از جمعیت اجتماعات را زنان تشکیل می‌دهند، نیمی از مسؤولیت مشارکت سیاسی و اجتماعی هر جامعه‌ای بر دوش زنان است. که ضرورت می‌یابد ضمن ایفای نقش‌های خانوادگی یعنی همسررداری، تربیت فرزندان و خانه‌داری در جامعه خویش نیز حضوری فعال و مؤثر داشته باشند. و در نتیجه از این رهگذر می‌توانند نقش مهمی در رهیافت توسعه سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی جامعه ایفا نمایند.

سابقه تاریخی

مشارکت سیاسی و اجتماعی زنان، سابقه طولانی دارد، چنانکه کرارا در تاریخ اسلام به مواردی برمی‌خوریم که زنان بزرگی چون خدیجه کبری(س)، فاطمه(س) دختر گرامی پیامبر(ص) و زینب دختر گرامی حضرت علی(ع) و

دیگر بانوان مسلمان با مشارکت فعال در صحنه هایی که ضرورت می یافت، از طریق خطابه، مبارزه و حمایت از مقام رسالت و امامت و ولایت، نقشهای مؤثری ایفاء می کردند.

اما در دوره های اخیر، بسیاری از صاحب نظران، سابقه جنبش و مشارکت سیاسی و اجتماعی زنان را از دوران انقلاب فرانسه به بعد می دانند و ضرورت مشارکت زنان از این دوران به بعد است که شدیداً مورد توجه نویسندگان و صاحب نظران قرار می گیرد. چنانچه المپ دوگوژ، نویسنده فرانسوی در ۱۱۶۸ (۱۷۸۹) در اعلامیه حقوق زن و شهروند اعلام داشت: همچنان که زنان حق دارند که بالای چوبه دار بروند به همین سان حق دارند که بالای سکوی خطابه بروند.

در ایران سابقه تغییر نگرش به وضعیت سنتی زنان به اواخر قرن نوزدهم و بخصوص انقلاب مشروطیت بر می گردد. متأسفانه تا آن دوران فرهنگ مردم سالاری حاکم بر جامعه سنتی ایران دیدگاهی تحقیرآمیز نسبت به زنان داشت و مجال فعالیت سیاسی و اجتماعی را به آنان نمی داد. نویسنده کتاب جامعه شناسی سیاسی، رویکردهایی چون تقید به سنتها و آداب و رسوم جامعه مردسالار، محدودیت فعالیت زنان به خانه داری و شوهرداری را از عوامل کارآمد در وضعیت سنتی و غیر سیاسی زنان در جامعه سنتی ایران معرفی می کند.

ضرورتها

در فرایند مشارکت سیاسی و اجتماعی زنان توجه معقول به چند عامل مهم ضروری می باشد:

الف - زنان نسبت به مقام، موقعیت و شئون اجتماعی خود آگاهی پیدا می کنند زیرا مسأله شناخت خود و موقعیت خویش در مکتب اسلام مورد عنایت خاصی است، به گونه ای که خودشناسی زیربنای تمامی شناختها می باشد. استاد مطهری در این خصوص می نویسد: خودشناسی به معنی این است که انسان مقام واقعی خویش را در عالم وجود درک کند. بداند که او آزاد، مختار و مسؤول خویشتن و مسؤول افراد دیگر و مسؤول آباد کردن جهان و بهتر کردن جهان است. همان طور که قرآن می فرماید: «هو الذی انشأکم من الارض و استعمرکم فیها» (هود، ۶۱)، او است آنکه شما را از زمین بیافرید و عمران و آبادی آن را از شما خواست.

ب - برای خود در نظام سیاسی و اجتماعی، جامعه نقش قائل بوده و خود را عضو فعال جامعه تلقی نمایند. ماکس وبر در این خصوص می نویسد: روابط اجتماعی زمانی خصلت جماعتی پیدا می کند که جهتگیری رفتار اجتماعی بر احساس همبستگی شرکت کنندگان استوار باشد.

ج - جنبش و مشارکت سیاسی و اجتماعی زنان وقتی به معنای واقعی کلمه ظاهر می شود که خودجوش، رقابت آمیز، گروهی، سازمان یافته و مبتنی بر مطلوبیتهای مناسب و خاص زنان باشد.

د - زنان نسبت به اجتماع بر حسب وظیفه، احساس مسؤولیت نمایند. چنانچه حدیثی که ذکر آن رفت، به این مسأله اشاره داشت (کلکم راع و کلکم مسؤول عن رعیته)

ه - شرایط لازم برای حضور آگاهانه و فعال در صحنه های مختلف اجتماعی را کسب نمایند.

با توجه به مقدمات فوق، برای افزایش میزان مشارکت سیاسی و اجتماعی زنان باید به مجموعه ای از عوامل و مسائل توجه داشت تا زنان بتوانند از آن رهگذر، حضوری مستمر و مؤثر در جامعه داشته و در فرایند رشد و توسعه کشور نقش آفرین باشند. به همین منظور به بحث پیرامون این عوامل و عناصر می پردازیم.

عوامل مؤثر در افزایش مشارکت زنان

۱- مسأله مهم و قابل توجه در فراگرد مشارکت سیاسی و اجتماعی، جامعه پذیری سیاسی است. جامعه پذیری سیاسی فرایند مستمر یادگیری است که به موجب آن، افراد ضمن آشنا شدن با نظام سیاسی از طریق کسب اطلاعات و تجربیات به وظایف حقوق و نقشهای خویش در جامعه پی می برند. این فرایند، زنان را با شیوه های پذیرفته شده و تأیید شده زندگی سازمان یافته اجتماعی، سازگار می کند و همچنین استعدادها، مطلوبیتهای اجتماعی ضروری و خصوصاً نقشهای اجتماعی را که زنان باید در جامعه ایفا کنند به آنان می آموزد و در نتیجه آنان را مهبیای حضور در میدانهای مختلف اجتماعی می کند.

۲- آموزش، مهمترین رکن مشارکت سیاسی و اجتماعی و نهایتاً توسعه یک جامعه می باشد. کلیدی ترین عنصر در توسعه یک جامعه، مردم آن جامعه یعنی مردان و زنان آن هستند که باید از فرهنگ، آگاهی و مهارتهای گوناگون برخوردار باشند. همچنان که «امیل دورکیم» اظهار می دارد: آموزش، فرایندی است که زن از طریق آن شیوه هایی را می آموزد که در اجتماع یا گروه، در زمینه های سیاسی، اجتماعی و فکری دارای کارکردهایی هستند. آموزش چگونگی مشارکت و آگاهیهای لازم برای زنان به وسیله رسانه های مطبوعاتی، صوتی، تصویری و سازمانها، نهادهای گوناگون و در عین حال متناسب با شرایط، استعدادها و انگیزه های خاص آنان باید انجام پذیرد. به خصوص آموزشهای لازم اجتماعی باید از طریق آموزش و پرورش و آموزش عالی در قالب متون درسی و واحدهای درسی انجام پذیرد تا زنان جامعه از همان دوران تحصیل، پیش درآمدهای مورد نیاز برای فعالیتهای سیاسی و اجتماعی را کسب نمایند.

۳- شخصیت زنان از طرف جامعه، دولت و دیگر سازمانهای اجتماعی مورد توجه منطقی و معقول قرار گیرد و به آنها اهمیت داده شود تا صاحب شخصیت، فکر و خلاقیت شوند. اگر زنان به تناسب امکاناتی که فضای فکری جامعه، نظام آموزشی فرهنگ سیاسی، فرهنگ خانواده و برنامه ریزی عمومی که در اختیار آنها می گذارد به کشف استعدادها، ارتقاء اعتماد به نفس، تفکر و عادت به فکر کردن و اعتلای شخصیت خود بپردازند، طبیعی است که زمینه های مناسبتری برای مشارکت سیاسی و اجتماعی آنان فراهم خواهد آمد. یکی از صاحب نظران در بحث از اصول توسعه سیاسی در همین راستا، فردگرایی مثبت را مطرح نموده و اظهار می دارد: اگر افراد دارای خلاقیت، اعتماد به نفس و تفکر شوند، جامعه ای که از این نوع انسانها تشکیل می شود، جامعه ای آگاه تر، فکورتر و متکی تر به خود خواهد بود و توسعه سیاسی زمانی میسر است که افراد (مرد و زن) یک جامعه به عنوان مهمترین واحد آن از درجه فکری، آگاهی، تشخص و اعتماد به نفس بالایی برخوردار باشند. البته باید توجه داشت که برای اینکه زنان در جامعه از شخصیت

- مثبت اجتماعی برخوردار شوند، لازم است که نهادها و محیط‌هایی مثل خانواده، گروه هم بازیها، گروه هم کلاسیها و همکاران شرایط و زمینه های لازم برای رشد شخصیت اجتماعی زنان را داشته باشند.
- ۴- زمینه های استحکام بخشیدن به هویت عمومی زنان فراهم آید. اصولاً در هر جامعه ای اگر هویت عمومی آن جامعه بسیار مستحکم و قوی باشد، زن و مرد آن با علاقه به کار و فعالیت در اجتماع می پردازند. به خصوص در میان زنان پایداری هویت عمومی به آنان فرصت لازم برای حضور در اجتماع و مشارکت در امور سیاسی و اجتماعی فراهم می آید و در نتیجه علاقه و گرایش زنان به فعالیتهای اجتماعی افزایش می یابد.
- ۵- زمینه های ایجاد علاقه به جامعه و به دنبال آن قانون پذیری در میان زنان ایجاد شود. لازمه چنین وضعیتی، داشتن چند شرط است که اهم آن عبارتند از:
- الف - نگرش آینده نگری بر علاقه به سرنوشت آینده جامعه در زنان به وجود آید.
 - ب - هدف از زندگی هم از نظر ذهنیتهای و هم از نظر عینی برای زنان روشن شود.
 - ج - تبلیغات و اقدامات ضروری برای تقویت علاقمندی زنان به جامعه از طریق رسانه های نوشتاری و صوتی و تصویری به عمل آید.
 - د - تعالیم دینی در این زمینه آموزش داده شود.
- هـ از مکانیسمهای تشویقی در راستای افزایش علاقه زنان به جامعه نیز استفاده شود.
- بنابراین اگر در جامعه مطلوبیتهای فوق الاشعار، به مرحله اجرا درآیند اندیشه های مشارکت زنان قوت می گیرد و در نتیجه حضور خود در اجتماع را به عنوان یک وظیفه اجتماعی تلقی می نمایند.
- ۶- مسأله مهم دیگر، این است که امکانات، شرایط و زمینه های لازم برای فعالیتهای سیاسی و اجتماعی زنان در قالب تشکیلات سالم سیاسی، اجتماعی و فرهنگی مثل احزاب سیاسی و سازمانهای فرهنگی، رقابتهای انتخاباتی و وسایل و امکانات گسترش، فعالیتهای ورزشی بانوان در ابعاد داخلی و خارجی و مسابقات فراهم آید تا روحیه جمعی زنان تقویت گردد. همچنین ایجاد فرصتهای مناسب برای حضور بانوان در صحنه های مختلف علمی و عملی مثل دانشگاهها، مراکز تحقیقاتی، کارخانه ها و سایر کارها و فعالیتهای اجتماعی متناسب با وضعیت روحی و جسمی آنها، می تواند انگیزه های لازم برای افزایش مشارکت سیاسی و اجتماعی زنان را تجهیز نماید.
- ۷- با توجه به اینکه جامعه ما یک جامعه دینی است و سیاستگذاران، تدابیر و خط مشیها مبتنی بر مکتب انسان ساز اسلام است، استفاده از تعالیم، مبانی و اعتقادات ارزشها و اصول دینی به منظور ارائه باورهای صحیح در راستای فعالیت زنان در ابعاد سیاسی، فرهنگی و اجتماعی، می تواند در افزایش مشارکت زنان در جامعه مؤثر واقع شود. برای این منظور استفاده از پایگاه مسجد، موعظه علما و روحانیون، گنجاندن مطالبی در کتابهای درسی آموزش عمومی، اختصاص واحدهای درسی در دانشگاه، بهره گیری از تلویزیون و رادیو و افزایش آگاهیهای دینی نهاد خانواده ضرورت فراوان دارد.

۸- تلاش در جهت زدودن باورهای منفی و غلط که از زن موجودی یک بعدی، غیر اجتماعی و محصور در چهاردیواری خانه می سازد. متأسفانه یک سری نگرشهای سنتی و بی پایه و اساس در قالب شعر و ادبیات، باورهای دینی و فرهنگی و ذهنیتهای مردم وجود دارد که زن را ضمن اینکه پایین تر از مرد معرفی می کند، او را موجودی می داند که توانمندی لازم برای انجام فعالیتهای اجتماعی و قبول مسؤلیتهای آنها را ندارد. بنابراین با چنین وضعیتی، مسأله مقابله با این باورهای غیرمنطقی و غلط بی پایه و اساس و رفع آنها از برخی باورهای دینی، ادبیات و فرهنگ جامعه به منظور ایجاد فضای مناسب و مساعد برای مشارکت زنان در جامعه، یک امر بسیار مهم و حیاتی به شمار می آید.

۹- بسیج اجتماعی زنان. یکی از مهمترین اقدامات برای افزایش میزان مشارکت سیاسی و اجتماعی زنان در جامعه، بسیج اجتماعی آنان است. از نظر کارل دویچ، بسیج اجتماعی، روندی است که در آن مجموعه های عمده تعهدات اجتماعی، اقتصادی و روانی کهنه ریشه کن شده تا زنان آمادگی پذیرفتن الگوهای جدید رفتاری و اجتماع گرایی را پیدا نمایند.

آن پیرفیت در دیباچه اثر دسته جمعی و مشارکت چیست می نویسد: مشارکت مورد مشورت قرار گرفتن قبل از تصمیم گیری را گویند به نحوی که اظهار نظر شخصی و اعمال مراقبت در جریان اجرایی این تصمیم و تحول نتایج آن امکان داشته باشد. یک قرن و اندی سال پیش استوارت میل نوشت: تنها حکومتی می تواند جلوگیری همه ضرورت های دولت اجتماعی باشد که همه افراد ملت با آن مشارکت داشته باشند.

ویژگی های مشارکت

۱) مشارکت مشروط به برابری انسان ها و منوط به آزادی آنهاست. در یک نظام مشارکتی فرض بر این است که مردم باید فرصت مناسب برای تأثیرگذاری بر سیاست ها و به دست آوردن مشاغل عمومی را داشته باشند و دولت نیز باید امکان رقابت را بر اساس شایستگی افراد مهیا کند .

۲) مشارکت حق مردم است و بیش از هر چیز نیازمند اقدام آگاهانه آنهاست. مشارکت امری تحمیلی یا دعوتی نیست بلکه نوعی توان بخشی به گروه های ضعیف توأم با مشکلات خود نقش داشته باشند، چنین مشکلاتی نه فرمایشی است و نه وضع کردنی بلکه باید آن را به دست آورد، یعنی امتیازی نیست که حکومت به اتباع خویش می دهد. بلکه حقی است که باید از آن استفاده کند .

۳) مشارکت یک فرآیند است با محصول ثابت و نهایی توسعه .

۴) مشارکت فعالیتی کمی و کیفی و دارای درجاتی است. لذا گسترده و ژرفای آن متغیر و در عین حال مهم می باشد، وسعت مشارکت بدون عمق کافی آن را سطحی و آسیب پذیر می گرداند و عمق بدون وسعت مشارکت نمی شود .

۵) مشارکت دارای پیامدهای دو سویه است و چنانچه بنا باشد مؤثر واقع گردد، مستلزم تغییراتی بنیانی در اندیشه و عمل است که باید از درون جامعه بجوشد و در قالب های پایدار و مقبول جامعه و دولت تبلور یابد.

ایده های مربوط به مشارکت یک نقطه مشترک دارد و آن اهمیت دادن به نقش و نظر مردم در تصمیم گیریهای سیاسی و دسترسی آنان به منافع قدرت است.

پیش نیازهای مشارکت

در شرایطی که انگیزه پایین باشد تمایل به مشارکت پذیری کاهش می یابد. بنابراین لازم است پیش نیازهای مشارکت قبلاً فراهم گردد که بعضاً عبارتند از :

- ۱) زمان کافی برای مشارکت در اختیار باشد.
- ۲) مزایای اجتماعی آن از زیان های احتمالی آن بیشتر باشد.
- ۳) افراد از توانایی لازم برای کار روی آن موضوع برخوردار باشند.
- ۴) توانایی متقابل برای ارتباط فراهم باشد.
- ۵) احساس بین و خطری برای هیچ یک از طرف ها وجود نداشته باشد.
- ۶) در قلمرو موضوعات مربوط به افراد دیگر باشد.
- ۷) بالا بودن آگاهی افراد
- ۸) جو سیاسی سالم
- ۹) تجارب مشارکت در بعضی کشورها

دانیل لرنر در مطالعه ای که در سال ۱۹۵۲ در مورد شش کشور خاور میانه از جمله ایران انجام داد، بین شهرنشینی سواد، میزان مشارکت و دسترسی به رسانه ها ارتباط نزدیکی یافت. سه متغیر میزان شهرنشینی، سواد و دسترسی به رسانه ها مشکل است با وجود این، اهمیت آن در جریان نوسازی جامعه اساسی است. به عقیده لرنر جامعه جدید مشارکتی است. فراگرد نوسازی حرکت از جامعه سنتی به طرف جامعه مشارکت جو می باشد.

مصادیق مختلف مشارکت

- الف - مشارکت در زمینه سیاسی به صورت شرکت در انتخابات .
- ب - مشارکت در زمینه اقتصادی به صورت فعالیت در بازار و افزایش درآمد
- ج - مشارکت در زمینه اجتماعی به صورت استفاده از رسانه ها .
- د - مشارکت در زمینه روانی به صورت همدلی و تحرک روانی جلوه می کند.

مفهوم اشتغال

اشتغال در معنی خاص خود عبارت است از تطابق نیروی انسانی با فرصتهای شغلی و درجه ی تطبیق این نیرو با حرفه ها و فعالیت های موجود در یک جامعه. اشتغال در لغت به معنای به کاری پرداختن و به کاری

سرگرم بودن است؛ و البته به معنای توجه قلبی به کسی و یا کاری نیز آمده است. (دهخدا، ۱۳۳۸، ص ۲۶۳۲) در اصطلاح، تعریف پیچیده تری از اشتغال ارائه می شود: فرایندی که طی آن، منابع انسانی یک جامعه در جهت توسعه اقتصادی و اجتماعی به کار گرفته شوند. اشتغال حقی است که تک تک افراد جامعه اعم از زن و مرد، از آن برخوردارند. درحقیقت، جامعه متشکل از زنان و مردانی است که در قالب روابط متقابل اجتماعی، در عین وابستگی متقابل هریک از آنها به جنس دیگر، نقش و کارکرد ویژه ای را ایفا می کنند و زنان به عنوان درصدد قابل توجهی از جامعه، تأثیر مستقیمی بر توسعه سیاسی و اقتصادی جامعه دارند. از این رو، لازم است راهبردهای یک جامعه توسعه یافته بر مبنای مشارکت هر چه فعال تر زنان درامور اقتصادی، سیاسی و اجتماعی پی ریزی گردد، لکن در عمل تفاوت های عمده ای میان مسائل شغلی زنان و مردان وجود دارد.

تعریف عملیاتی اشتغال: مشغول بودن افراد در کارهایی که باعث تامین معاش آنها و گذراندن امور زندگی انسان می شود. مشغول بودن در ادارات، کارخانجات، تدریس کردن، پرستاری، کشاورزی و غیره که موجب رسیدن به خواسته های مادی و معنوی انسان می شود.

توسعه: بصورت فراگیر پس از جنگ جهانی دوم مطرح شد. واژه توسعه در لغت به معنای خروج از لفاف است در قالب نظریه نوسازی لفاف همان جامعه سنتی و فرهنگ و ارزشهای مربوط به آن است که جوامع برای متجدد شدن باید از این مرحله سنتی خارج شوند. در تعریف توسعه نکاتی را باید مد نظر داشت که مهمترین آنها عبارتند از اینکه اولاً توسعه را مقوله ارزشی تلقی کنیم، ثانیاً آن را جریانی چند بعدی و پیچیده بدانیم، ثالثاً به ارتباط و نزدیکی آن با مفهوم بهبود توجه داشته باشیم. (ازکیا ۱۳۸۶) دادلی سیرز رئیس موسسه اطلاعات توسعه ای دانشگاه ساسکس؛ توسعه را جریانی چند بعدی می داند که تجدید سازمان و سمت گیری متفاوت کل نظام اقتصادی و اجتماعی را به همراه دارد. به عقیده وی توسعه علاوه بر بهبود میزان تولید و درآمد شامل دگرگونی اساسی در ساختارهای نهادی، اجتماعی، اداری و همچنین ایستارها و وجه نظرهای مردم است. توسعه در بسیاری از مواردحتی عادات و رسوم و عقاید مردم رانیز در بر می گیرد. (ازکیا ۱۳۶۷؛ ۱۸۳)

پس اگر هدفی مشترک در میان نباشد، یا دخل و سهمیم شدن در تصمیم ها عملی نباشد، مشارکت مفهوم نخواهد داشت. هدف ممکن است کسب منزلت اجتماعی و آجر آخروی و تشفی روانی و سود اقتصادی یا برآوردن یک خواست درونی یا جز اینها باشد. در هر صورت، هدف مشارکت برای شرکت کنندگان همواره یکسان نیست. و مشارکت کننده با توجه به نیاز و علایق گوناگون خود به مشارکت روی می آورد. گاهی هدف ابزاری است، یعنی منظور از شرکت در یک فعالیت، دست یابی به نیاز و علایق گذرا و فوری است و گاهی هدف غایی و عمیق است و اندیشه وسیع تری در تلاش ها نهفته است.

درخصوص مشارکت زنان در جامعه می توان چنین نتیجه گیری کرد که یکی از مهمترین مسائل هر جامعه، رشد و توسعه اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی آن می باشد، که به لحاظ اهمیت و اعتبار خاصی که دارد، معمولاً در رأس دستور کار دولتها قرار می گیرد. جامعه انقلابی ایران نیز بخصوص با پایان یافتن جنگ تحمیلی، دوران سازندگی و رشد و شکوفایی و توسعه را آغاز نموده است. بدین لحاظ، تجهیز جامعه و افراد آن برای نیل به چنین

وضعیتی یک ضرورت انکارناپذیر است. همچنین از نظر اندیشمندان اجتماعی، توسعه هر جامعه ای متضمن یک سری مبانی، معیارها و عوالم می باشد و در این میان، حضور فعالانه افراد در صحنه های مختلف جامعه و به اصطلاح مشارکت سیاسی و اجتماعی آنان، از عوامل بسیار مهم و حیاتی در امر توسعه اجتماع به حساب می آید. در جامعه ما با توجه به باورهای اسلامی و ضرورتهای انقلابی و مطلوبیتهای اجتماعی، حضور مردم در تمامی صحنه ها و مشارکت آنان در ابعاد سیاسی و اجتماعی به عنوان یک عامل مهم در توسعه و سازندگی، مورد توجه بسیار است و در واقع یک وظیفه سیاسی و دینی همگانی است که کلیه اقشار جامعه اعم از مردان و زنان را شامل می شود. و در این راستا بخصوص مسأله مشارکت سیاسی و اجتماعی زنان باید مورد بازنگری و بررسی دقیق قرار بگیرد تا زمینه های اساسی مشارکت فعال نیمی از جمعیت جامعه در صحنه های مختلف اجتماع فراهم آید.

نمونه های مورد بررسی

این تحقیق در صدد تحلیل و بررسی مشارکت زنان از دیدگاه رهبر انقلاب اسلامی، حضرت آیت الله خامنه ای حدوداً ۴۲۰ سخنرانی (بین سال های ۱۳۶۸ تا ۱۳۹۳) مندرج در منابع ذیل می باشد.

- بیانات در مراسم ارتحال امام خمینی (ره)
- بیانات در دیدار با جمع کثیری از بانوان
- بیانات در دیدار با اعضای شورای فرهنگی اجتماعی زنان
- بیانات در دیدار جمعی از پرستاران
- بیانات در دیدار با اساتید دانشگاهی
- بیانات در دیدار کارگزاران نظام و میهمانان کنفرانس بین المللی وحدت اسلامی
- بیانات در دیدار جمعی از خواهران متخصص رشته ی پزشکی و مامایی
- بیانات در جمع زنان استانها
- بیانات در دیدار زائرین و مجاورین حرم مطهر رضوی
- بیانات رهبر انقلاب در دیدار جمعی از بانوان اندیشمند
- بیانات در دیدار جمع کثیری از زنان و دختران مسلمان و انقلابی به مناسبت میلاد حضرت زهرا (س)
- بیانات در دیدار فاتحین قله اورست با رهبر انقلاب
- بیانات در دیدار دانشجویان نمونه و نمایندگان تشکل های مختلف دانشجویی
- بیانات در دیدار جمعی از بانوان قرآن پژوه کشور
- بیانات در دیدار جمعی از اساتید و فضلا و طلاب نخبه ی حوزه علمیه قم
- بیانات در دیدار جمعی از بانوان نخبگان
- بیانات در سومین نشست اندیشه های راهبردی
- بیانات در دیدار شرکت کنندگان در اجلاس جهانی زنان و بیداری اسلام
- بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار زنان برگزیده کشور

به‌طور اساسی تقلیل متن به اعداد در تکنیک کمی، به دلیل دادن اطلاعات ترکیبی و معنا، اغلب مورد انتقاد قرار گرفته است. تحلیل محتوای کیفی در جایی که تحلیل کمی به محدودیت‌هایی می‌رسد، نمود می‌یابد. بنابراین تحلیل محتوای کیفی را می‌توان روش تحقیقی برای تفسیر ذهنی محتوایی داده‌های متنی از طریق فرایندهای طبقه‌بندی نظام‌مند، کدبندی، و تم‌سازی یا طراحی الگوهای شناخته شده دانست.

بنابراین یکی از موضوعات درخور توجه در تحلیل محتوای کیفی، تصمیم‌گیری درباره این موضوع است که آیا تحلیل بر محتوای پنهان تأکید می‌کند یا آشکار؛ زیرا محتوای آشکار و محتوای پنهان در تحلیل محتوای کیفی به تفسیر مربوط‌اند، ولی تفسیرها در عمق و سطح انتزاع متفاوت‌اند. همین عامل موجب شده است که محققان، تحلیل محتوای کیفی را به‌منزله روشی انعطاف‌پذیر، به‌ویژه برای داده‌های متنی در نظر بگیرند. برای افزایش درک نسبت به تحلیل محتوای کیفی می‌توان به صورت فهرست‌وار به مقایسه آن با رویکرد کمی توجه کرد:

۱. روش کار و منطق تحقیق در هر دو تحلیل با هم متفاوت‌اند. برای مثال تحلیل محتوای کمی به گونه گسترده در رسانه‌های جمعی به‌منزله شیوه‌ای که عناصر مربوط به متن را آشکار می‌سازد کاربرد دارد؛ درحالی‌که تحلیل محتوای کیفی بیشتر با کشف معانی بنیادین در پیام سروکار دارد؛

۲. تحلیل محتوای کمی قیاسی است؛ یعنی می‌کوشد فرضیه‌ها یا پرسش‌های تولیدشده از نظریه‌ها یا پژوهش‌های پیشین را بیازماید؛ درحالی‌که تحلیل محتوای کیفی استقرایی است؛ یعنی مبتنی بر بررسی و استنتاج موضوع‌ها و تم‌ها، از داده‌های خام است که گاه به طرح نظریه می‌انجامد؛

۳. در تحلیل محتوای کمی برای نمونه‌گیری، به داده‌هایی نیاز است که با استفاده از قواعد نمونه‌گیری تصادفی، که اعتبار استنتاج‌های آماری را تضمین می‌کنند، انتخاب می‌شوند؛ درحالی‌که نمونه در تحلیل محتوای کیفی معمولاً دربردارنده انتخاب هدفمند مواردی است که بازتاباننده پرسش‌های پژوهش‌اند.

بنابراین رویکرد کمی، ارقام و اعدادی را تولید می‌کند که به‌وسیله روش‌های آماری گوناگون ساخته می‌شوند؛ درحالی‌که رویکرد کیفی، توصیف و تفسیر از موضوع مورد مطالعه ارائه می‌کند و اغلب در پی اظهارات بازتابی است از آنچه در جهان اجتماعی نظاره می‌شود. در نتیجه خواننده نیز رویکرد و مراحل به‌دست‌آمده از این فرایند تقریباً به اندازه محقق درک می‌کند.

تعریف واحد تحلیل: بر اساس نظر کریپندروف (۲۰۰۴)، پژوهشگر باید واحدهای تحلیل را اعم از کلمه، جمله، پاراگراف، مقاله، خبر و ... تعیین کند.

کاهش داده‌ها: منظور از این مرحله حذف متون همانند و کنار گذاشتن موارد تکراری است.

استفاده از نظام مقوله بندی : لازم است پژوهشگر با استفاده از دو روش استقرایی و قیاسی به توسعه نظام مقوله بندی خود بپردازد چرا که هستی اصل در تحلیل محتوای کیفی، ایجاد مقولات و طبقات است. بر اساس نظر کریپندروف (۲۰۰۴) مرحله بعد اصلاح نظام مقوله بندی بر اساس داده ها می باشد و در نهایت ارائه گزارشی از داده‌های کیفی

در این مقاله واحد تحلیل، همه سخنرانی های حضرت آیت الله خامنه ای مقام معظم رهبری مرتبط با موضوع مشارکت زنان می‌باشد.

یافته‌های پژوهش

کد گذاری و استخراج مفاهیم از سخنرانی های مقام معظم رهبری در خصوص مشارکت زنان

جدول شماره ۱. نکات کلیدی و کدگذاری (استخراج مفاهیم) سخنرانی‌های مورد بررسی			
ردیف	گزاره های کلیدی	مفاهیم مستخرج	منبع
۱	به طور حتم، اگر بانوان کشور ما این حضور فداکارانه و موج از آگاهی و اراده و ایثار را از خود نشان نمی‌دادند، سرنوشت انقلاب و جمهوری اسلامی چیز دیگری می‌بود و هرگز این توفیقات بزرگ تاریخی - نه در پیروزی انقلاب و نه در حوادث بعد از آن - به دست نمی‌آمد. نقش زنان در انقلاب، ثابت کرد که زن در سایه‌ی ایمان و آگاهی و به دور از منجلاب فساد که دنیای غرب برای او درست کرده است، می‌تواند نقش اول را در تحولات تاریخی و جهانی ایفا کند. ثابت کرد که افتخار و عظمت زن، در چیزهایی که دستهای آلوده‌ی صهیونیسم برای او در دنیای منحن کثونی فراهم آورده، نیست؛ بلکه زن در سایه‌ی طهارت و عفت و احساس مسؤلیت است که می‌تواند دوشادوش مردان و در مواردی جلوتر از آنان، گام بردارد.	حضور زنان در تحولات تاریخی و جهانی	بیانات در چهلمین روز ارتحال امام خمینی(ره) ۱۳۶۸/۰۴/۲۳
۲	بانوان در نظام جمهوری اسلامی باید قدر عظمتی را که اسلام به آنان داده است، بدانند. دام مصرف‌زدگی را که سرمایه‌داران چپاولگر جهانی بر گرد زن امروز دنیا تنیده‌اند، کاملاً بدرند و ضدارزشهای فرهنگ غربی، مانند برهنگی و معاشرت بی‌بندوبار با مردان و آلودگی به انواع فسادها را که در کشورهای پیشرفته و غالب کشورهای عقب افتاده بر زندگی زنان حاکم است، به چشم تحقیر و نفرت بنگرند و بدانند که امروز زن ایرانی که در صحنه‌های سیاست و کار و در میدانهای انقلاب با تقوا و پاکدامنی حضور دارد، برترین زنان دنیاست و این را مردان و زنان منصف و حقیقین در همه جای جهان تصدیق می‌کنند.	مشارکت همراه با پاکدامنی زن ایرانی در صحنه های سیاسی	پیام به ملت شریف ایران در چهلمین روز ارتحال امام خمینی(ره) ۱۳۶۸/۰۴/۲۳

<p>بیانات در دیدار با جمع کثیری از بانوان ۱۳۶۸/۱۰/۲۶</p>	<p>جایگاه و حقوق زن در غرب</p> <hr/> <p>حضور اجتماعی زنان در غرب زمینه ای برای لغزش و ابتذال</p>	<p>خواهران من! دنیای غرب، زن را به ابتذال کشاند. تا شصت، هفتاد سال قبل از این، در تمام اروپا و کشورهای غربی، زن فقط در سیطره‌ی مرد - یا مرد خود و یا یک مرد دیگر مثل صاحب کارخانه و مزرعه - میتوانست باشد و هیچ حقی از حقوق اصلی یک انسان در یک جامعه‌ی متمدن را نداشت. حق رأی و حق مالکیت و حق معامله نداشت. بعد آمدند زن را به میدان کار و زندگی و فعالیت اجتماعی کشاندند؛ اما در همان حال، تمام وسایل را برای لغزش زن فراهم کردند و او را در متن جامعه، رها و بی پناه گذاشتند.</p>	<p>۳</p>
<p>بیانات در دیدار با جمع کثیری از بانوان ۱۳۶۸/۱۰/۲۶</p>	<p>ابتذال زنان در فعالیتهای سیاسی، اقتصادی توسط سرمایه داران بزرگ غرب</p>	<p>سرمایه‌داران بزرگ، سیاستمداران خبیث و پلید و گردانندگان دستگاههای مخفی، فکر کردند که میتوانند برای کارهای سیاسی و اقتصادی، از این وضعیت بهتر استفاده کنند و زن را به ابتذال بکشانند. بله، در آن جاها، علم و سیاست هم هست و زنها در میدان علم و سیاست هم جلو میروند؛ اما به چه قیمتی؟ همین حالا هم توده وعامه‌ی زنها - نه چهار نفر خانم دکتر یا متخصص یا نویسنده و برجستگان و زیدگان - در کشورهای اروپایی و امریکایی که از تمدن غربی حظ زیادی دارند، در وضعیت سخت و بیرحمانه‌ی زندگی میکنند و ستم همسران و ستم کاری که بر آنان تحمیل میشود و کارهای سخت و سنگینی که بر دوش آنان میگذارند، تحمل میکنند. با این کار، وانمود میکنند که زن را وارد میدان اجتماع کرده‌اند؛ در حالی که فرصت اندیشیدن و فکر کردن و تصمیم گرفتن هم برای آنان وجود ندارد.</p>	<p>۴</p>
<p>بیانات در دیدار با جمع کثیری از بانوان ۱۳۶۸/۱۰/۲۶</p>	<p>اهمیت حجاب در فعالیتهای سیاسی اجتماعی زنان در کشور</p>	<p>امروز، زن در کشور ما میتواند در میدان سیاست و فعالیتهای سیاسی و اجتماعی و جهادی و کمک به مردم و انقلاب و حضور در میدانهای گوناگون، شخصیت خودش را با حفظ متانت و وقار و حجاب اسلامی نشان بدهد.</p>	<p>۵</p>
<p>دیدار اعضای شورای فرهنگی اجتماعی زنان با رهبر انقلاب ۱۳۶۹/۱۰/۱۶</p>	<p>خودآگاهی و احساس شخصیت در زنان به برکت انقلاب اسلامی</p>	<p>امروز زنان ما، در روستاها و شهرهای دورافتاده پاسداران انقلاب بشمار میروند و برای خود، شأن و منزلت خاصی قائل هستند و بسیاری از آنان ایمانی پرشور و بینشی عمیق و روشن نسبت به مسائل جامعه دارند. خودآگاهی و احساس شخصیت بوجود آمده در زنان به برکت انقلاب اسلامی است و حفظ شخصیت اجتماعی زن که عضوی از یک مجموعه عظیم محسوب می شود اهمیت زیادی دارد.</p>	<p>۶</p>
<p>دیدار اعضای شورای فرهنگی اجتماعی زنان با رهبر انقلاب ۱۳۶۹/۱۰/۱۶</p>	<p>حضور زنان در جهاد، سیاست و سازندگی (حیات دوباره زنان جامعه در سایه‌ی اسلام)</p>	<p>ایشان نقش زنان مسلمان ایران در صحنه‌ی جهاد، سیاست و تأثیر در سازندگی انقلاب را تنها با صدر اسلام قابل مقایسه دانستند و با اشاره به حیات دوباره‌ای که زنان جامعه ما در سایه ی اسلام بدست آورده اند فرمودند: متأسفانه در طول تاریخ، زنان بخاطر ناشناخته ماندن قدر و منزلتشان همواره تحت ستم قرار داشته و شأن حقیقی خود را آن گونه که خواست اسلام بوده حفظ نکرده اند.</p>	<p>۷</p>

<p>بیانات در دیدار جمعی از پرستاران ۱۳۷۰/۸/۲۲</p>	<p>مشارکت زنان در پیروزی انقلاب اسلامی</p>	<p>اگر زنان به انقلاب نپیوسته بودند، انقلاب پیروز نمیشد؛ جوانان برای پیوستن به صفوف انقلاب، از خانه‌ها بیرون نمیآمدند؛ مادرانشان نمیگذاشتند، یا حداقل آنها را تشویق نمیکردند. اگر زنان دل در گرو انقلاب نداشتند، مردان این‌طور آزادانه در صفوف انقلاب جانفشانی نمیکردند. نقش زن در انقلاب، هم به طور مستقیم، و هم به طور غیرمستقیم، یک نقش برجسته و مجموعاً نقش اول است؛ در جنگ هم همین‌طور بود.</p>	<p>۸</p>
<p>بیانات در دیدار جمعی از پرستاران ۱۳۷۰/۸/۲۲</p>	<p>زنان محافظ و سنگربان ارزشها و فرهنگ اسلامی در میدانهای اجتماعی اقتصادی سیاسی</p>	<p>امروز شما زنان، سنگربان ارزشهای اسلامی در مقابل وضع جاهلی دنیای غرب هستید. شما هستید که دارید از این حصار مستحکم فرهنگ اسلامی محافظت میکنید. در علم، در فرهنگ، در سیاست و در همه چیز، زن باید پرورش اسلامی پیدا کند؛ در میدانهای اجتماعی و اقتصادی و سیاسی و همه جا برود و پیشتاز باشد؛ اما در مسائل شهوانی و جنسی، ملعبه‌ی دست این و آن نشود؛ این حرف ماست.</p>	<p>۹</p>
<p>دیدار اعضای شورای فرهنگی اجتماعی زنان بارهبرانقلاب ۱۳۷۰/۱۰/۴</p>	<p>مشارکت و پرورش زنان از باب تکامل معنوی</p>	<p>نگرش اسلام به زن از باب تکامل معنوی و انسانی اوست و در بررسی‌های مربوط به فرهنگ، مسائل اجتماعی و پرورش علمی زنان باید بر این اساس عمل شود.</p>	<p>۱۰</p>
<p>دیدار اعضای شورای فرهنگی اجتماعی زنان بارهبرانقلاب ۱۳۷۰/۱۰/۴</p>	<p>تشویق زنان به اخذ مدارج عالی علم و دانش</p>	<p>زنان جامعه‌ی ما با توجه به حیثیت و ارزشهای معنوی باید در همه‌ی رشته‌های علوم به استعدادهای عالی خود پاسخ دهند. آنها باید درس بخوانند و با تلاش بی‌وقفه به مدارج عالی علم و دانش دست یازند. به ابتدال کشیده شدن زنان یکی از آفات دور ماندن از علم و دانش است.</p>	<p>۱۱</p>
<p>دیدار جمعی از زنان سراسر کشور با رهبر انقلاب ۱۳۷۱/۹/۲۵</p>	<p>حدود برای اشتغال زنان (عدم منافات با کرامت خانواده و ارزشهای معنویات)</p>	<p>اسلام با کارکردن زنان موافق است و حتی کار را برای او تا آنجا که مزاحم وظیفه‌ی اساسی و مهم تربیت فرزند و حفظ خانواده نباشد لازم می‌داند، اما کار زن نباید با کرامت و ارزشهای معنوی و انسانی او منافات داشته باشد.</p>	<p>۱۲</p>
<p>دیدار جمعی از زنان سراسر کشور با رهبر انقلاب ۱۳۷۱/۹/۲۵</p>	<p>عظمت اسلام در چهره زنان انقلابی تحصیلکرده</p>	<p>رهبر انقلاب اسلامی به حضور زنان مسلمان و عالم و اندیشمند در سطح جامعه اشاره کردند و فرمودند: هنگامیکه زن مسلمان به فطرت و اصل خود باز می‌گردد، معجزه عظیمی نظیر آنچه که ما از قدرت و عظمت زن مسلمان پس از انقلاب شاهد بوده ایم به وقوع می‌پیوندد و ما عظمت اسلام را در چهره‌ی زنان انقلابی ایران شاهد هستیم که با حفظ حجاب، عفت، خانه‌داری و تربیت فرزندان به تحصیل علم پرداختند و امروز در جامعه‌ی ما شمار بسیاری از پزشکان ممتاز زن، زنان فارغ التحصیل در رشته‌های گوناگون علمی و نیز دختران دانشجوی کوشا و با استعداد داریم که مایه‌ی افتخار اسلام و جمهوری اسلامی محسوب می‌شوند.</p>	<p>۱۳</p>
<p>بیانات در دیدار کارگزاران نظام و میهمانان کنفرانس بین‌المللی وحدت اسلامی ۱۳۷۲/۶/۱۴</p>	<p>مشارکت زنان بعنوان الگوی برتر</p>	<p>ان‌شاءالله الگوهای زنان جامعه‌ی ما، روزبه‌روز در چشمها برجسته‌تر باشند و مورد سرمشق‌گیری و استفاده و تعلیم قرار گیرند.</p>	<p>۱۴</p>

<p>بیانات در دیدار جمعی از خواهران متخصص رشته‌ی پزشکی و مامایی - ۱۳۷۲/۹/۸</p>	<p>عدم بروز استعدادهای زنان در جوامع غربی</p>	<p>۱۵ واقعیت این است. امروز شما فرهنگ غربی را ملاحظه بفرمایید: بخش عمده‌ای از وقت زنان و مردان، مجموعاً برای جلب توجه همگان به مسائل مربوط به زنان، مسأله زیبایی، مسأله آرایش، مسأله‌ی مد، مسأله‌ی جلوه‌گریهای زنانه و مسائل شهوت‌انگیز بین زن و مرد می‌گذرد. این، وقت عمده‌ای از اوقات مردم را می‌گیرد. این، عمدی است. این، حساب شده است. بدیهی است یک زن در نظامی که آن طور هدایت غلط و خیانت‌آمیز و خطرناک دارد، نمی‌تواند همه‌ی استعدادهای خودش را بروز دهد.</p>
<p>بیانات در دیدار جمعی از خواهران متخصص رشته‌ی پزشکی و مامایی - ۱۳۷۲/۹/۸</p>	<p>توانایی زنان در زمینه کارهای عملی مهم</p>	<p>۱۶ خانمها همه‌ی کارهایی را که یک مرد می‌تواند در باب دانش جراحی و عمل جراحی انجام دهد، می‌توانند انجام دهند و حتی گاهی بهتر از آن را.» این در زمینه‌ی یک کار عملی است. آن کارهایی که صرفاً فکری یا صرفاً مغزی است که جای خود را دارد و کاملاً روشن است.</p>
<p>بیانات در دیدار جمعی از پرستاران ۱۳۷۴/۷/۱۲</p>	<p>مبارزه با تبلیغات رسانه‌های خارجی بزرگترین رسالت زنان مسلمان</p>	<p>۱۷ در جایی که مسأله‌ی دین و اخلاق جامعه و مبارزه مطرح است، زن در صفوف مقدم قرار می‌گیرد و درسی برای مردان جامعه شوهران و فرزندان - می‌شود. این، همان کاری است که در نظام اسلامی انجام گرفت. مادران و همسران شهدا و ایثارگران و رزمندگان، امتحان خوبی دادند و جلوه خوبی از زن مسلمان را به دنیا نشان دادند. این، چیزی است که دشمنان اسلام از آن واهمه دارند. امروز تلاش عظیمی برای به غفلت دچار کردن زنان ما از اصالتها و ارزشهای معنوی می‌شود. من عرض می‌کنم که شما زنان مسلمان، بانوان انقلاب و بانوانی که می‌توانید برای تاریخ این کشور مایه افتخار باشید، امروز بزرگترین مسؤولیت خودتان را این بدانید که با تبلیغات دستهای مغرض رسانه‌های خارجی که می‌خواهند ارزشهای پوچ را در جامعه گسترش دهند، مبارزه کنید. شما این را رسالت خودتان بدانید.</p>
<p>بیانات در دیدار جمعی از پرستاران ۱۳۷۴/۷/۱۲</p>	<p>اصلاح زن دربرگیرنده اصلاح خانواده و اصلاح جامعه</p>	<p>۱۸ در وضع کنونی خود ما، زنان بزرگ و برجسته‌ای - از جهات مختلف - در جامعه‌ی ما هستند که می‌توانند برای زنان جوان، برای دختران نوجوان و رو به رشد و برای کسانی که محتاج الگو هستند، حقیقتاً یک نمونه باشند، و به آنها نگاه کنند. اگر زن در جامعه و در محیط زنانه اصلاح شود، جامعه به طور کلی اصلاح خواهد شد. اگر محیط خانواده‌ها به برکت زن، محیط سالمی شود، جامعه به طور کامل اصلاح خواهد شد. نقش زنان در اصلاح جامعه، نقش بسیار برجسته‌ای است. این، آن چیزی است که دشمنان سعادت انسانها هم به آن توجه دارند و روی آن کار می‌کنند.</p>
<p>بیانات در جمع زنان شهر ارومیه ۱۳۷۵/۶/۲۸</p>	<p>تعرض و ظلم به حقوق و شخصیت بانوان در جهان</p>	<p>۱۹ مطلب اول این است که امروز معضل بزرگی در ارتباط با قشر زن، نه فقط در ایران ما، بلکه در سراسر جهان وجود دارد. آن معضل این است که نسبت به حقوق و شخصیت بانوان، در بعضی از بخشهای زندگی، کوتاهی یا تعرض انجام می‌گیرد. یعنی به زنان ظلم میشود. بعضی تصور میکنند این ویژگی، مخصوص کشورهای شرقی یا اسلامی است. این</p>

		<p>تصور، اشتباه است. ظلم به زنان، در کشورهای غربی - با همه ادعاهایی که نسبت به زنان دارند - اگر بیشتر از کشورهای اسلامی و شرقی نباشد، کمتر نیست. آمارهایی مبنی بر آزار زنان در خانواده از طرف مردان - چه شوهر، چه پدر و چه برادر - وجود دارد که من این آمارهای تکان‌دهنده را دیده‌ام. واقعاً انسان را دچار تعجب میکند!</p>	
بیانات در جمع زنان شهر ارومیه ۱۳۷۵/۶/۲۸	حضور زنان در مبارزات سیاسی و عمومی	<p>نقش اجتماعات زنان در پیروزی انقلاب، به احتمال زیاد از اجتماعات مخصوص مردان بیشتر بود. یعنی حضور زنان در مبارزات عمومی و سیاسی، یک نقش چند گانه داشت. مرد یک نفر بود و خودش می‌آمد در مبارزات یا در اجتماعات و راهپیماییها شرکت میکرد. همین و بس! اما وقتی زن خانه، خود را در مبارزه سهیم میدانست و وارد میدان میشد، در واقع خانه‌ای را که در آن، مرد و زن و فرزندان هستند، به صحنه می‌آورد و خانواده‌ای را در میدان مبارزه حاضر میکرد. در جنگ نیز همین طور بود. یعنی اگر خانواده‌های شهدا - مادران و همسران - صبر نمی‌کردند، جنگ دچار مشکلات بسیار بزرگی میشد. در آن مقطع، نقش زنان، بسیار برجسته بود. انقلاب و جنگ، زنان ما را در جامعه از آگاهی و رشد سیاسی برخوردار کرد. زن، وقتی با سواد باشد و از آگاهی سیاسی برخوردار شود، کسی نمیتواند به آسانی به او زور بگوید و حقش را پایمال کند. اینها غنیمتهایی بود که در انقلاب برای زنان پیش آمد.</p>	۲۰
بیانات در جمع زنان شهر ارومیه ۱۳۷۵/۶/۲۸	تکامل معنوی؛ فعالیتهای اقتصادی، اجتماعی سیاسی و جایگاه زن در خانواده	<p>یکی نقش زن به عنوان انسانی در راه تکامل معنوی و نفسانی است که در این دیدگاه، زن و مرد با یکدیگر هیچ تفاوتی ندارند. همچنان که مردان بزرگ و برجسته‌ای بوده‌اند. در قرآن، وقتی خدای متعال میخواهد برای مؤمنین مثال بزند، از زن مثال میزند: این، از دیدگاه اول.</p> <p>دیدگاه دوم، در زمینه فعالیتهای اجتماعی، سیاسی، علمی و اقتصادی است. از نظر اسلام، میدان فعالیت و تلاش علمی و اقتصادی و سیاسی برای زنان، کاملاً باز است. اگر کسی با استناد به بینش اسلامی بخواهد زن را از کار علمی محروم کند، از تلاش اقتصادی باز دارد، یا از تلاش سیاسی و اجتماعی بی نصیب سازد، به خلاف حکم خدا عمل کرده است.</p> <p>دیدگاه سوم، نگاه به زن، به عنوان یک عضو در خانواده است که این از همه مهمتر به نظر میرسد. عزیزان من! در اسلام به مرد اجازه داده نشده است که به زن زور بگوید و امری را بر او تحمیل کند. برای مرد در خانواده، حقوق محدودی قرار داده شده است که از روی کمال مصلحت و حکمت است. این حقوق، برای هر کس گفته و تشریح شود، مورد تصدیق قرار خواهد گرفت. همچنین، برای زن نیز در خانواده، حقوقی معین شده است که آن هم از روی مصلحت است.</p>	۲۱
بیانات در اجتماع زنان خوزستان	شان اسلامی حضور زن و دفاع	<p>نظر اسلام در مورد زندگی انسان و شأن زنان، در سه بخش قابل تقسیم است. من بارها این مطالب را بیان کرده‌ام؛ اما</p>	۲۲

<p>۱۳۷۵/۱۲/۲۰</p>	<p>از آن در درجه اول بعهدده خود بانوان</p>	<p>اصرار دارم که هر چه بیشتر این مطلب مهم در مورد بانوان کشور مطرح شود. آن کسی که بیشتر باید در این مورد فعال باشد، خود زنان جامعه‌ی ما هستند. خواهران عزیز و دختران من! اعتقادم این است که اگر در بخشی از جامعه‌ی اسلامی - چه در ایران و چه در بعضی کشورهای دیگر - نسبت به زن مسلمان، کوتاهی‌هایی صورت میگیرد، قدری تقصیر مردان و قدری هم تقصیر خود بانوان است؛ چون آن کسی که باید شأن اسلامی زن را بشناسد و از آن دفاع کند، در درجه‌ی اول خود بانوان هستند. باید بدانند که خدا و قرآن و اسلام، درباره‌ی آنها چه قضاوتی دارد، از آنها چه میخواهد.</p>	
<p>بیانات دراجتماع زنان خوزستان ۱۳۷۵/۱۲/۲۰</p>	<p>هدف اسلام از فعالیت زنان تکامل معنوی ایشان</p>	<p>در اسلام، برای فعالیت زنان، عرصه معین شده است. اول، عرصه‌ی تکامل و رشد معنوی خود زن است. زن و مرد در این بخش، هیچ تفاوتی در میدان رشد و تکامل معنوی ندارند. یعنی مرد میتواند به عالیترین مقامات از لحاظ معنوی برسد؛ زن هم میتواند به بالاترین مقامات از لحاظ معنوی برسد. مرد میتواند به حدّ علی بن ابی طالب علیه‌السلام برسد و زن میتواند به حدّ فاطمه‌ی زهرا سلام‌الله‌علیها برسد.</p>	<p>۲۳</p>
<p>بیانات دراجتماع زنان خوزستان ۱۳۷۵/۱۲/۲۰</p>	<p>عدم منافات مسئولیت زن در خانواده و در مقابل فرزندان با فعالیت های فرهنگی - اجتماعی وی</p>	<p>علت این که اسلام این قدر به نقش زن در داخل خانواده اهمیت میدهد، همین است که زن اگر به خانواده پایبند شد، علاقه نشان داد، به تربیت فرزند اهمیت داد، به بچه‌های خود رسید، آنها را شیر داد، آنها را در آغوش خود بزرگ کرد، برای آنها آذوقه‌های فرهنگی - قصص، احکام، حکایتهای قرآنی، ماجراهای آموزنده - فراهم کرد و در هر فرصتی به فرزندان خود مثل غذای جسمانی چشاند، نسلها در آن جامعه، بالنده و رشید خواهند شد. این، هنر زن است و منافاتی هم با درس خواندن و درس گفتن و کار کردن و ورود در سیاست و امثال اینها ندارد.</p>	<p>۲۴</p>
<p>بیانات در دیدار زائرین و مجاورین حرم مطهر رضوی ۱۳۷۷/۱/۱</p>	<p>اثربخشی فعالیت و آگاهی زنان در ختنی کردن توطنه‌های استکبار</p>	<p>امروز استکبار، علیه نظام جمهوری اسلامی توطئه میکند. اکنون کمتر ماهی میگذرد که استکبار با دستگاهها، کمپانیها، مغزهای مزدور و مؤسسات طراحیش - که دائماً مشغول طراحی توطئه علیه ملتها و دولتهای آزاد هستند - در صدد ضربه زدن و توطئه علیه نظام جمهوری اسلامی نباشد. این توطئه‌ها، حتی بعضاً هر هفته و هر روز شکل میگیرد و به طور مستمر ادامه دارد. اما به فضل پروردگار و به خاطر همین اجتماعات، همین همدلیها، همین همبستگیها و همین آگاهیهایی که بحمدالله زن و مرد در کشور ما از آن برخوردارند، همه تلاش استکبار علیه جمهوری اسلامی، ضایع و باطل شده و در میدان مقابله با این ملت بزرگ، بارها و بارها بینی او به خاک مالیده شده است. مسلماً بیش از همه عوامل در این زمینه، آگاهی مردم و حضورشان در میدانهای مهم اجتماعی و سیاسی نقش داشته</p>	<p>۲۵</p>

		است و شما زنان، در این مورد، تأثیر زیادی داشته‌اید و باز هم دارید.	
بیانات در دیدار زائرین و مجاورین حرم مطهر رضوی ۱۳۷۷/۱/۱	ارزش گذاری بر روی مطالعه، تحقیق، کار و تلاش و آگاهی زنان	توصیه من به خواهران و دختران عزیزم این است که معلومات و آگاهی‌هایتان را بیشتر کنید. مطالعه، دقت، تحقیق، درس، ورود به مسائل مورد ابتلای روز و اهتمام به کارهای دینی، جزو وظایف حتمی و مسلمی است که امروز زنان کشور باید مثل مردان، خود را موظف به انجام آنها بدانند. شما هستید که فرزندان صالح می‌پرورید و همسران خود را برای ورود به میدانهای مثبت، تشجیع میکنید. بسیاری از زنان، شوهران خودشان را بهیستی میکنند و آنها را از مشکلات دنیا و آخرت نجات میدهند. کار و تلاش زن و آگاهی و موضعگیری او، چنین ارزشی دارد.	۲۶
بیانات رهبر انقلاب در دیدار جمعی از بانوان اندیشمند ۱۳۷۷/۷/۱۸	تأکید بر فعالیت خود زنان در زمینه های اصلاح روابط خانوادگی، تبیین نظر اسلام و مسائل حقوقی زنان	ناحیه‌ی پیشرفت فرهنگی و بروز استعدادها، ناحیه‌ی اصلاح روابط خانوادگی، ناحیه‌ی اعلام و تبیین نظر اسلام در زمینه‌ی مسائل زنان از جهات حقوقی، از جهات اجتماعی و غیره. اگر بخواهد در این سه زمینه کاری انجام گیرد، باید به‌وسیله‌ی شما انجام گیرد. من حرفم این است. شما خانمها هستید که باید در این سه زمینه کار کنید. ما فصلی در کشورمان خواهیم داشت که این فصل شروع شده است؛ فصل میان دورانی که در هر زمینه از مسائل زنان، ما مشکلاتی داشتیم و آن دورانی که ان‌شاءالله این مشکلات، هیچ وجود نداشته باشد. فصلی است که در این فصل، یک تلاش لازم است. البته این تلاش را همه باید بکنند؛ لیکن شما خانمها باید بیش از دیگران در این زمینه تلاش کنید؛ تلاش فکری، تلاش کاری و از قبیل همین کارهایی که حالا این خانمها گفتند، یا کارهای گوناگون دیگری که بحمدالله هست و در این جلسه هم محسوس شد.	۲۷
دیدار جمع کثیری از زنان و دختران مسلمان و انقلابی با رهبر انقلاب به مناسبت میلاد حضرت زهرا (س) ۱۳۷۹/۶/۳۰	اهمیت اسلام و پیامبر اکرم (ص) بر نقش سیاسی - اجتماعی زنان در جامعه	مقام معظم رهبری با تأکید بر حقوق کامل سیاسی - اجتماعی زنان در اسلام، به حضور خردمندان و با معرفت حضرت فاطمه زهرا(س) در مرکز همه حوادث سیاسی - اجتماعی دوران پیامبر اشاره کردند و افزودند: پیامبر عظیم‌الشان اسلام بر لزوم بیعت مستقل زنان تأکید می‌نمودند و این نشان می‌دهد که اسلام از ۱۴۰۰ سال پیش، برای زنان در قبال حکومت و نظم سیاسی - اجتماعی همچون مردان نقش مهمی قائل بوده است.	۲۸
بیانات در دیدار جمعی از دانشجویان استان کرمان قهرمانی ۱۳۸۴/۲/۱۹	اهمیت و تعریف ورزش در بانوان و تشویق برای ورزش قهرمانی	ورزش، لزوماً به معنای ورزشهای قهرمانی و شرکت در مسابقات نیست. بعضی خیال میکنند که ورزشکار بودن، یعنی این که حتماً در مسابقات شرکت کنند. اگر می‌گوییم زنان ورزش کنند، یعنی حتماً باید در مسابقات شرکت کنند؟ نه. ورزش کنند، مثل این که غذا می‌خورند؛ مثل این که	۲۹

		<p>کارهای روزانه‌شان را انجام میدهند؛ مثل این که درس میخوانند. ورزش باید یکی از برنامه‌های حتمی زندگیشان باشد. از طرف دیگر، من اعتقاد دارم که ورزش قهرمانی هم لازم است. اگر ورزش قهرمانی نباشد، این ورزش همگانی اصلاً تحقق پیدا نخواهد کرد. همیشه بایستی یک قله داشته باشیم، تا در دامنه‌ها افراد زیادی حرکت کنند؛ لذا ورزش قهرمانی به این دلیل واجب و لازم است. البته ورزش قهرمانی و شرکت در میدانهای بین‌المللی، منافع دیگری هم دارد و آن، سربلندی و اشتیاق ملت است.</p>	
<p>بیانات در دیدار جمعی از دانشجویان استان کرمان ۱۳۸۴/۲/۱۹</p>	<p>نقش آفرینی سیاسی فرهنگی بانوان پس از پیروزی انقلاب اسلامی</p>	<p>نقش زنان در انقلاب زیاد بوده است. پس از پیروزی انقلاب تا امروز هم واقعاً بانوان کشور در همه صحنه‌ها خیلی نقش داشتند و این حادثه خیلی بزرگ و شگفت‌آوری است. تصور من این است که بانوان در دوره پیش از انقلاب و در دوره آن رژیم، مورد ستم سیاسی و فرهنگی بودند؛ بیش از آنچه که در بعضی از خانواده‌ها ممکن بود مورد ستم قرار گیرند. به جای نقش آفرینی، آنها را به بیکارگی و به ابتذال سوق میدادند. انقلاب حقیقتاً میدانی باز کرد و خانمها بیش از آقایان در این قضیه فعالیت و حماسه خلق کردند.</p>	۳۰
<p>بیانات در دیدار جمعی از دانشجویان استان کرمان ۱۳۸۴/۲/۱۹</p>	<p>تکریم اسلام برای فعالیت اجتماعی زنان در عین ارزش‌گذاری بر روی نقش وی در خانواده</p>	<p>اسلام به معنای واقعی زن را تکریم کرده است. اگر روی نقش مادر و حرمت مادر در درون خانواده تکیه میکند، یاروی نقش زن و تأثیر زن و حقوق زن و وظایف و محدودیت‌های زن در داخل خانواده تکیه میکند، به هیچ وجه به معنای این نیست که زن را از شرکت در مسائل اجتماعی و دخالت در مبارزات و فعالیت‌های عمومی مردم منع کند. عده‌ای بد و یا کج فهمیدند؛ یک عده‌ای مغرض هم از این کج‌فهمی استفاده کردند؛ کأنه یا باید زن، مادر خوب و همسر خوبی باشد یا باید در تلاش‌ها و فعالیت‌های اجتماعی شرکت کند؛ قضیه این‌طوری نیست؛ هم باید مادر خوب و همسر خوبی باشد، هم در فعالیت اجتماعی شرکت کند.</p>	۳۱
<p>بیانات در دیدار جمعی از مداحان ۱۳۸۴/۵/۵</p>	<p>اهمیت حضور پیشرو زنان در عرصه‌های سیاسی و اجتماعی در به ثمر رسیدن و تداوم انقلاب اسلامی</p>	<p>رهبر معظم انقلاب اسلامی با اشاره به نقش بی‌بدیل و تعیین‌کننده زنان کشور در مراحل و عرصه‌های گوناگون افزودند: اگر حضور عظیم و پیشرو زنان در راهپیماییها و مبارزات زمان انقلاب نبود، اگر مادران و همسران شهیدان در مقابل شوق فرزندان و همسران خود برای جهاد و شهادت در راه خدا، ایمان و صبر و استقامت نشان نمی‌دادند و اگر زنان در عرصه‌های اجتماعی - سیاسی ۲۰ سال اخیر از جمله در انتخابات شرکت نمی‌کردند بی‌تردید انقلاب به ثمر نمی‌رسید، دفاع مقدس با پیروزی همراه نمی‌شد و نظام اسلامی نیز اینگونه مقتدر تداوم پیدا نمی‌کرد.</p>	۳۲
<p>دیدار فاتحین قله اورست با رهبر انقلاب ۱۳۸۴/۸/۳۰</p>	<p>تبلیغ عینی قابلیت‌های کشور از طریق توانمندی‌های زنان در زمینه‌های ورزشی</p>	<p>انسان واقعاً احساس افتخار می‌کند از این که زنان جوان و با ایمان ما یک‌چنین حرکت عظیم و ارزشمندی می‌توانند به وجود بیاورند و برای جامعه‌ی ایرانی مایه‌ی افتخار شوند. از شنیدن خبر صعود خانم‌ها به ارتفاع بیش از هشت هزار متری</p>	۳۳

		در حالی که پرچم «یا فاطمة الزهرا» دستشان بود، افتخار کردم. ایشان حضور زن شجاع و مسلمان ایرانی در غربت کوهستان و غلبه بر طبیعت سخت و یخ زده در ارتفاع بیش از هشت هزار متری را نشان از اراده‌ای پولادین و عزمی راسخ دانستند و افزودند: این حرکت بزرگ در واقع نمایش‌دهنده‌ی قابلیت‌های یک ملت و تبلیغ عینی آن برای جهانیان است که دستگاه‌های تبلیغی به‌ویژه صداوسیما باید حق آن را ادا نمایند.	
بیانات در دیدار دانشجویان نمونه و نمایندگان تشکل‌های مختلف دانشجویی ۱۳۸۵/۷/۲۵	شکوفایی حضور زنان در عرصه‌ی محیط‌های علمی پژوهشی به برکت حاکمیت اسلام در ج.ا.ایران	حضور زنان در کشور ما حضور بارز و برجسته‌ای در همه‌ی بخش‌های علمی است. دانشگاه‌ها را دختران دانشجوی ما پر کرده‌اند؛ محیط‌های علمی را حضور زنان به شکل شگفت‌آوری واضح و آشکار کرده. این چیست؟ این چه پدیده‌ای است؟ این چه حقیقتی است؟ کی ما در کشور این همه عنصر پژوهشگر و محقق و عالم و باسواد و اهل تبلیغ و اهل ترویج از زنان داشتیم؟ در گذشته‌ی تاریخ ما هرگز چنین چیزی وجود نداشته. بله، تک و توکی، دانشمندانی از زنان، برجستگانی بوده‌اند، لیکن نه به معنای حضور چشمگیر و غالب در همه‌ی جامعه. این مخصوص دوران جمهوری اسلامی است؛ این به برکت حاکمیت اسلام در این کشور است که زنان در عرصه‌ی حضور علمی، اینچور خودشان را دارند نشان میدهند و این برجستگیها را پیدا میکنند. این جزو افتخارات نظام جمهوری اسلامی است.	۳۴
بیانات در دیدار جمعی از بانوان قرآن پژوه کشور ۱۳۸۸/۷/۲۸	فرصت بروز استعدادهای برجسته زنان در سطح خانواده، جامعه و سطوح بین‌المللی	احترام به زن این است که به زن فرصت داده بشود تا آن نیروها و استعدادهای برجسته و عظیمی را که در درون هر انسانی خدای متعال به ودیعه نهاده است - از جمله زن و استعدادهایی که فقط در درون زنان وجود دارد - این استعدادها در سطوح مختلف بروز کند؛ در سطح خانواده، در سطح جامعه، در سطح بین‌المللی، برای علم، برای دانش و معرفت و تحقیق، برای تربیت و سازندگی. احترام به زن این است. من میبینم این در جامعه‌ی ما به توفیق الهی، به فضل الهی دارد خودش را کاملاً نشان میدهد.	۳۵
دیدار جمعی از مسئولان و اساتید دانشگاه تهران با رهبر انقلاب ۱۳۸۸/۱۱/۱۳	بانوان برجسته و ممتاز سرمایه‌هایی برای پیشرفت کشور	بانوان برجسته‌ی بخش‌های مختلف زندگی اجتماعی و زندگی علمی ما و نخبگان حقیقی جامعه‌اند؛ چه استادان محترم و برجستگان میدانهای مختلف علمی و فنی و غیره، و چه خانواده‌های محترم شهیدان، این همسر محترم شهید و مادر چهار شهید؛ که اینها نمونه‌ای هستند از اوج حرکت بانوان به سمت کمال و تعالی. بحمدالله این مجلس از همه جهت مجلس برجسته و ممتازی است. اهمیت دیگر این جلسه، جنبه‌ی نمادین بودن آن است. یقیناً در سرتاسر کشور بانوان محترم دیگری هستند که برجستگی‌هایی را کسب کرده‌اند، از خود نشان داده‌اند و سرمایه‌هایی برای پیشرفت کشور و آینده‌ی کشورند. این جلسه، نمادی از مجموعه‌ی حرکت عظیم بانوان کشور ماست.	۳۶
دیدار جمعی از مسئولان و	دست یافتن ج.ا.ایران به قله‌ی	اگر بخواهیم یک قضاوتی را مطرح کنیم، آن قضاوت این خواهد بود که نظام جمهوری اسلامی توانسته است به یک قله‌ای دست پیدا کند که عبارت است از پرورش زنان فرزانه و	۳۷

<p>اساتید دانشگاه تهران با رهبر انقلاب ۱۳۸۸/۱۱/۱۳</p>	<p>پرورش زنان فرزانه و صاحب اندیشه</p>	<p>صاحب اندیشه و صاحب رأی و نظر در ظریفترین و حساسترین مسائل یک جامعه، که حالا عرض خواهم کرد. مسئله‌ی زن - که امروز در دنیا باید به عنوان «بحران زن» آن را نامید - یکی از اساسی‌ترین مسائل هر تمدنی، هر جامعه‌ای و هر کشوری است. در این مورد، شما توانسته‌اید به ریزه‌کاری‌هایی، به دقت‌هایی، به سرفصل‌های مهمی دست پیدا کنید و درباره‌ی این مسئله بیندیشید. بنابراین آن قضاوت این شد که جمهوری اسلامی به یک قله‌ای دست یافته است که ای بسا بسیاری از کشورهای عالم به آن دست نیافته‌اند.</p>	
<p>بیانات در دیدار جمعی از اساتید و فضلا و طلاب نخبه‌ی حوزه علمیه قم ۱۳۸۹/۸/۲</p>	<p>نگاه انتفاعی به شأن اجتماعی زن در جوامع غربی</p>	<p>در جوامع غربی در درجه‌ی اول، و بعد در جوامع دیگر جا افتاده. شأن اجتماعی زن را اینجوری معرفی کردند، اینجوری تعریف کردند: زن به عنوان یک موجودی که مورد انتفاع مرد باید قرار بگیرد. لذا در فرهنگ غربی اگر زن بخواهد در جامعه نمود پیدا کند، شخصیت پیدا کند، حتماً باید از جذابیت‌های جنسی خودش چیزی را ارائه بدهد. حتی در مجالس رسمی، نوع پوشش زن باید جورى باشد که برای طرف ذینفع و منتفع - یعنی طرف مرد - چشم‌نواز باشد. به نظر من بزرگترین ضربه، بزرگترین اهانت، بزرگترین حق‌کشی که در زمینه‌ی مسئله‌ی زن انجام گرفته، همین است. در محیط اجتماعی، فرهنگی شکل بگیرد که زن به عنوان یک طرف مورد انتفاع، برای استفاده‌ی یک طرف ذینفع مطرح شود؛ این متأسفانه امروز در فرهنگ غربی وجود دارد. دیگران هم از آنها تقلید کردند.</p>	<p>۳۸</p>
<p>بیانات در دیدار جمعی از بانوان نخبگان ۱۳۹۰/۳/۱</p>	<p>پاسخ به غرب درباره مسئله زن هجومی نه دفاعی</p>	<p>از من سؤال کردند که شما در مقابل آنچه که غربیها درباره‌ی مسئله‌ی زن در کشور میگویند، چه دفاعی دارید؟ من گفتم: ما دفاع نداریم، ما هجوم داریم! ما در مسئله‌ی زن، از غرب طلبکاریم؛ ما مدعی غربیم؛ آنها هستند که دارند به زن ظلم میکنند، زن را تحقیر میکنند، جایگاه زن را پائین می‌آورند؛ به اسم آزادی، به اسم اشتغال، به اسم مسئولیت دادن، آنها را مورد فشارهای روحی، روانی، عاطفی و اهانت شخصیتی و شأنی قرار میدهند؛ آنها باید جواب بدهند. جمهوری اسلامی در این زمینه یک مسئولیتی دارد. جمهوری اسلامی در مسئله‌ی زن باید به طور صریح و بدون هیچ مجامله، حرف خودش را - که عمدتاً اعتراض به نگاه غربی و این نامعادله‌ی ظالمانه‌ی غربی است - بگوید. با این نگاه، آن وقت مسئله‌ی حجاب، مسئله‌ی نوع ارتباط زن و مرد، همه معنا پیدا میکند. این یک مسئله است.</p>	<p>۳۹</p>
<p>بیانات در سومین نشست اندیشه‌های راهبردی با سخنان رهبر انقلاب ۱۳۹۰/۱۰/۱۴</p>	<p>شناخت و درک جایگاه ممتاز بانوان در عرصه‌های مختلف توسط امام خمینی (ره)</p>	<p>اولین کسی که نقش و جایگاه ممتاز بانوان را درک کرد و زمینه‌ساز نقش‌آفرینی برجسته زنان در عرصه‌های مختلف شد، امام بزرگوار بود، همچنانکه آن امام، اولین کسی بود که جایگاه مردم و تأثیر حضور آنان را درک کرد. ایشان با تأکید بر اینکه کشور همواره به حضور زنان در مجموعه حضور ملی، نیازمند است، خاطرنشان کردند: بر همین اساس باید برای حفظ ظرفیت بانوان در جامعه و نقش‌آفرینی آنان، تلاش شود.</p>	<p>۴۰</p>

<p>بیانات در سومین نشست اندیشه‌های راهبردی با سخنان رهبر انقلاب ۱۳۹۰/۱۰/۱۴</p>	<p>تأکید بر رعایت ۲ اصل اساسی (خانواده و عفت) در مسئله اشتغال زنان در جامعه</p>	<p>مسئله اشتغال زنان در جامعه را، امری قابل قبول و بدون اشکال خواندند اما تأکید کردند: در این زمینه باید ۲ شرط اساسی را کاملاً رعایت کرد نخست اینکه اشتغال، کار اساسی زن در خانه و خانواده و مسئولیت مهم همسری و مادری را تحت‌الشعاع قرار ندهد و دوم اینکه مسئله محرم و نامحرم بخوبی رعایت شود. ایشان با توصیه به دولت برای کمک به زنان شاغل افزودند: دولت به گونه‌ای برنامه‌ریزی کند که زنان شاغل بتوانند به کار اصلی خود یعنی رسیدگی به خانه و خانواده نیز بپردازند.</p>	<p>۴۱</p>
<p>بیانات در سومین نشست اندیشه‌های راهبردی با سخنان رهبر انقلاب ۱۳۹۰/۱۰/۱۴</p>	<p>رأی، فکر و عزم امام خمینی (ره) در شکستن حصار ارزش گذاری حضور زنان در جامعه</p>	<p>امام نقش زنان را فهمید؛ و آلاً بودند بزرگانی از علما که ما با اینها بگومگو داشتیم، که اصلاً زنها در تظاهرات شرکت نکنند یا نکنند! آنها میگفتند زنها در تظاهرات شرکت نکنند. آن حصار محکمی که انسان به او تکیه میداد، خاطر جمع میشد، تا بتواند در مقابل اینجور نظراتی که از مراکز مهمی هم ارائه میشد، بایستد، حصار رأی امام و فکر امام و عزم امام بود. رحمت خدای متعال تا ابدالابدین بر این مرد بزرگ باد.</p>	<p>۴۲</p>
<p>بیانات مقام معظم رهبری کتاب «زن و بازیابی هویت حقیقی» ۹۰/۱۰/۱۵</p>	<p>اهمیت و جایگاه ویژه زن در چهار بخش خانواده، فردی، اجتماعی و کلیات مباحث زن</p>	<p>اهمیت و جایگاه ویژه زن در حوزه‌های فردی، خانوادگی و اجتماعی در چهار بخش، «کلیات مباحث زن و خانواده»، موضوع «سیمای زن در بعد فردی» «سیمای زن در بعد خانوادگی»، «سیمای زن در بعد اجتماعی»</p>	<p>۴۳</p>
<p>دیدار جمعی از اساتید دانشگاه‌ها با رهبر انقلاب ۱۳۹۰/۱۱/۲</p>	<p>مواجهه و مقابله ما با افکار عمومی جهان درخصوص مشارکت زنان در جامعه اسلامی پس از پیروزی انقلاب</p>	<p>مسئله‌ی زن از نظر جبهه‌ی دشمنان ما، در یکی از بالانشینهای جدول اعتراضها به ماست. از اول انقلاب روی مسئله‌ی زن تکیه کردند، به ما اعتراض کردند، در ردیف تروریسم و در ردیف نقض حقوق بشر قلمداد کردند. هنوز هیچ خبری هم نبود. معلوم هم نبود که جامعه‌ی اسلامی با جنس زن چه کار خواهد کرد. آنها شروع کردند که: اسلام علیه زن است، اسلام چنین است. البته این مسئله تا امروز هم ادامه دارد. خوب، ما در این زمینه بایستی مواجهه کنیم، مقابله کنیم. افکار عمومی جهان را نمیشود دست‌کم گرفت. همه که مغرض نیستند، همه که خیانت ندارند؛ خیانت مال یک عده‌ی خاص است، مال سیاست‌گران و سیاست‌سازان و برنامه‌ریزان و اینهاست؛ ما نباید اجازه بدهیم که عامه‌ی مردم دچار این اغوای بزرگ قرار بگیرند؛ لذا باید وارد شویم.</p>	<p>۴۳</p>
<p>دیدار جمعی از اساتید دانشگاه‌ها با رهبر انقلاب ۱۳۹۰/۱۱/۲</p>	<p>موافقت با حضور اجتماعی زنان در تمام زمینه‌ها به شرط رعایت اصول اساسی خانواده</p>	<p>بنده با انواع مشارکتهای اجتماعی موافقم؛ حالا چه از نوع اشتغال اقتصادی باشد، چه از نوع اشتغالات سیاسی و اجتماعی و فعالیتهای خیرخواهانه و از این قبیل باشد؛ اینها هم خوب است. زنها نصف جامعه‌اند و خیلی خوب است که اگر ما بتوانیم از این نیم جامعه در زمینه‌ی اینگونه مسائل استفاده کنیم؛ منتها دو سه تا اصل را باید ندیده نگرفت. یک اصل این است که این کار اساسی را - که کار خانه و خانواده و همسر و کدبانویی و مادری است - تحت‌الشعاع قرار ندهد. میشود هم. به نظرم میرسد مواردی داشتیم که خانمهایی اینطور عمل میکردند. البته یک قدری به آنها سخت میگردد؛ هم درس خواندند، هم درس دادند، هم خانه‌داری کردند، بچه آوردند،</p>	<p>۴۵</p>

		<p>بزرگ کردند، تربیت کردند. پس ما با آن اشتغال و مشارکتی کاملاً موافق هستیم که به این قضیه‌ی اصلی ضربه و صدمه نزنند؛ چون این جایگزین ندارد. شما اگر بچه‌ی خودتان را در خانه تربیت نکردید، یا اگر بچه نیاوردید، یا اگر تارهای فوق‌العاده ظریف عواطف او را - که از نخهای ابریشم ظریف‌تر است - با سرانگشتان خودتان باز نکردید تا دچار عقده‌ی [عاطفی] نشود، هیچ کس دیگر نمیتواند این کار را بکند؛ نه پدرش، و نه به طریق اولی دیگران؛ فقط کار مادر است. این کارها، کار مادر است؛ اما آن شغلی که شما بیرون دارید، اگر شما نکردید، ده نفر دیگر آنجا ایستاده‌اند و آن کار را انجام خواهند داد. بنابراین اولویت با این کاری است که بدیل ندارد؛ تعیین با این است.</p>	
<p>بیانات در دیدار شرکت‌کنندگان در اجلاس جهانی زنان و بیداری اسلام ۱۳۹۱/۴/۲۱</p>	<p>فعالیت و حضور بانوان نخبه‌ی اسلامی جهت بازگرداندن هویت به زنان مسلمان</p>	<p>اجتماع بانوان نخبه از شرق و غرب دنیای اسلام، اهمیتی دارد بیش از اهمیت یک اجلاس برای بیداری اسلامی این اهمیت از این جهت است که فرصت شناسایی یکدیگر، پیدا کردن یکدیگر برای بانوان نخبه‌ی دنیای اسلام، در این اجلاس فراهم شده است. و این بسیار مهم است. صد سال است که فرهنگ غربی به پشتوانه‌ی پول و زور و سلاح و دیپلماسی، سعی میکند فرهنگ غربی را و اسلوب زندگی غربی را بر جوامع اسلامی در میان زنان تحمیل کند. صد سال تلاش شده است برای اینکه زن مسلمان را از هویت خود بیگانه کنند. تمام عوامل اثرگذاری و قدرت به کار رفته است: پول، تبلیغات، اسلحه، فریبده‌های گوناگون مادی، استفاده‌ی از غرائز طبیعی جنسی انسان؛ همه‌ی اینها را استخدام کرده‌اند برای اینکه زن مسلمان را از هویت اسلامی خود دور کنند. امروز اگر شما بانوی نخبه‌ی اسلامی تلاش کنید که این هویت را به زن مسلمان برگردانید، بزرگترین خدمت را به امت اسلامی و به بیداری اسلامی و به عزت و کرامت اسلامی کردید.</p>	<p>۴۶</p>
<p>بیانات در دیدار شرکت‌کنندگان در اجلاس جهانی زنان و بیداری اسلام ۱۳۹۱/۴/۲۱</p>	<p>نگاه اسلام به فعالیت زن نقطه‌ی مقابل نگاه غرب به فعالیت زن</p>	<p>یک مطلب اساسی، در مورد نگاه اسلام به جنس زن است. این نگاه، درست نقطه‌ی مقابل نگاهی است که فرهنگ غربی به جنس زن دارد. نگاه فرهنگ غربی به زن یک نگاه اهانت‌آمیز است. اسم آن را آزادی میگذارند، لکن در حقیقت آزادی نیست. اساس فرهنگ غرب این است که زن را به عنوان یک کالا، به عنوان یک وسیله‌ی تمتع برای مرد در جامعه عرضه بکند. تشویق و تحریص بر عریان‌گرائی به این جهت است. در غرب، زن‌آزاری در طول صد سال و دویست سال گذشته افزایش پیدا کرده است، کاهش پیدا نکرده است. نگاه غرب به زن، نگاهی است منحط، ناقص، گمراه‌کننده و غلط. نگاه اسلام به زن، نگاهی است عزت‌بخش، کرامت‌بخش، رشدآفرین، استقلال‌دهنده‌ی به هویت و شخصیت زن؛ این ادعای ماست. ما این ادعا را با محکمترین</p>	<p>۴۷</p>

		ادله میتوانیم اثبات کنیم.	
بیانات در دیدار شرکت‌کنندگان در اجلاس جهانی زنان و بیداری اسلام ۱۳۹۱/۴/۲۱	شکست حرکت اجتماعی یک ملت در صورت عدم حضور زنان در این حرکت	مطلبی دیگر در مورد نقش زنان در تحولات اجتماعی است؛ در انقلابها، در همین حرکت بیداری عظیم اسلامی. من به شما عرض کنم، اگر زنان در حرکت اجتماعی یک ملتی حضور نداشته باشند، آن حرکت به جایی نخواهد رسید، موفق نخواهد شد. (۱) اگر زنان در یک حرکت حضور پیدا نکنند، یک حضور جدی و آگاهانه و از روی بصیرت، آن حرکت به طور مضاعف پیشرفت خواهد کرد. در این حرکت عظیم بیداری اسلامی، نقش زنان، یک نقش بی بدیل است و باید ادامه پیدا کند. زنان هستند که همسران خود را و فرزندان خود را برای حضور در خطرناکترین میدانها و جبهه‌ها آماده میکنند و تشجیع میکنند.	۴۸
بیانات در دیدار جمعی از بانوان فرهیخته‌ی حوزوی و دانشگاهی ۱۳۹۲/۲/۲۱	عقب ماندگی به جهت عدم تبلیغات حرفه‌ای برجسته ما درخصوص زنان	درباره‌ی مسئله‌ی زن و آنچه که پیرامون این مسئله است، خب حرف خیلی زیاد است؛ ما دچار یک عقب‌ماندگی‌ای هستیم که شما خانمها - بعضی از خانمهایی که صحبت کردید - اشاره کردید. عقب‌ماندگی در این قلمرو، از نوع عقب‌ماندگی در علم - که ما میگوییم دچار عقب‌ماندگی هستیم مثلاً - نیست؛ در اینجا اگر تعبیر میکنیم به عقب‌ماندگی، به خاطر این است که ما در زمینه‌ی مسئله‌ی زن، مسئله‌ی جنسیت، مسئله‌ی اموری که حول و حوش وجود زن تحقق پیدا میکند و معنا پیدا میکند - مثل همین خانواده و فرزند و ازدواج و سکن و آرامش و از این مطالب - حرفهای برجسته‌ای داریم که توفیق پیدا نکردیم اینها را منتقل کنیم به دنیا، اینها را مطرح کنیم در ذهنیت جهانی، عقب‌ماندگی از این جهت. در حالی که دنیا احتیاج دارد به مبانی و مفاهیم روشن فراگیر کارگشا؛	۴۹
بیانات در دیدار جمعی از بانوان فرهیخته‌ی حوزوی و دانشگاهی ۱۳۹۲/۲/۲۱	معنی مشارکت زنان در گفتمان غرب؛ مردواره کردن و وسیله قراردادن زن	گفتمان غربی در مورد زن اجزاء گوناگونی دارد، لکن دو جزء در آن برجسته است: یکی مردواره کردن زن، یعنی زن را متشبهه به مرد قرار دادن، این یک بخش مهم از این گفتمان است؛ یک بخش دیگر هم زن را وسیله‌ی راحتی برای التذاذ جنسی مرد قرار دادن، حالا التذاذ چشمی یا مراحل بدتر و بعدتر از التذاذ چشمی، این هم یک بخش دیگر از گفتمان غربی است در مورد زن. این مسئله‌ی فمینیسم و این چیزهایی که امروز در دنیا رایج شده، همه در واقع فراورده‌های آن گفتمان غربی است که در نهایت کار به اینجاها میرسد.	۵۰
بیانات در دیدار جمعی از بانوان فرهیخته‌ی حوزوی و دانشگاهی ۱۳۹۲/۲/۲۱	جلوگیری از ضعف و ستم زدگی زن در سطوح مختلف زندگی اجتماعی	جلوگیری از ضعف و ستم‌زدگی زن در سطوح مختلف، ما زنانی داریم که ضعیفند و محرومند، زنانی داریم که ستم‌زده و مظلومند؛ باید جلوی این مظلومیتها را گرفت. قوانین مهمی لازم است که باید وجود داشته باشد، خُلقیات لازمی وجود دارد که بایستی دنبال کرد که تحقق پیدا کند، آداب و سنی لازم است وجود داشته باشد که زن در سطوح مختلف - من اینجا یادداشت کرده‌ام - معاشرتی، جنسی، خانوادگی، فرهنگی و	۵۱

		<p>فکری دچار ستم‌زدگی نباشد. یعنی از مسائل کاملاً شخصی و خصوصی - یعنی مسائل جنسی - احتمال و امکان ستم‌زدگی زن و مظلومیت زن وجود دارد، تا مسائل عمومی‌تر مثل مسائل معاشرتی، مسائل خانوادگی؛ که در مورد مسائل خانوادگی من اینجا یادداشت کرده‌ام: احترام در چشم شوهر، در چشم فرزندان، در چشم پدر، در چشم برادر. زن اگر چنانچه در محیط خانواده، محترم و مکرم شمرده بشود، بخش مهمی از مشکلات جامعه حل خواهد شد.</p>	
<p>بیانات در دیدار جمعی از بانوان فرهیخته‌ی حوزوی و دانشگاهی ۱۳۹۲/۲/۲۱</p>	<p>جلوگیری از کم‌رنگ شدن حضور زنان فعال در جبهه انقلاب</p>	<p>زنان فعال در جبهه‌ی انقلاب، یک روزی نقش‌آفرینی برجسته‌ای کردند - هم اندکی پیش از پیروزی انقلاب، هم در اوائل انقلاب، هم در دوران جنگ تحمیلی - و از خودشان حضور نمایی نشان دادند؛ نگذارید حضور نمایان زنان فعال در جبهه‌ی انقلاب کم‌رنگ بشود. دیگران در مواجهه‌ی با انقلاب و معارضه‌ی با انقلاب سعی میکنند از عنصر زن و زنان کارآمد استفاده کنند؛ جبهه‌ی انقلاب، زنان کارآمد و فعال و زبان‌آور و نویسنده و عالم و دانشمند بمراتب بیشتر دارد؛ خانمهایی که اهل اقدامند، اهل فکرند، اهل نگارش و نویسندگی‌اند، اهل سخن گفتند، اهل فکر دادند، صحنه‌ی انقلاب و دفاع از انقلاب را خالی نگذارند.</p>	<p>۵۲</p>
<p>بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار صدها نفر از زنان فرهیخته و نخبه ۱۳۹۳/۱/۳۰</p>	<p>عدم ممانعت شرع مقدس برای مشارکت و تلاش اقتصادی، سیاسی و اجتماعی زنان مگر مغایر با لطافت زن</p>	<p>آنها هر چه می‌توانند، تلاش اقتصادی و سیاسی و اجتماعی کنند. شرع مقدس، مانع نیست. البته چون از لحاظ جسمانی زن ظرفیت‌تر از مرد است، لذا ضرورت‌هایی دارد. تحمیل کار سنگین بر زن، ظلم به زن است. اسلام این را توصیه نمی‌کند؛ چنان که منع هم نمی‌کند. البته از امام علی ابن ابی طالب علیه الصلاه و السلام نقل است که فرمودند: زن گل است، قهرمانه نیست. «قهرمان» یعنی پیشکار و خدمتگزار آبرومند. خطاب به مردان می‌گوید که زنان در خانه‌های شما مثل گلی لطیفند که باید نسبت به آنها با کمال ظرافت و دقت خانه‌های شما مثل گلی لطیفند که باید نسبت به آنها با کمال ظرافت و دقت رفتار کرد. زن، پیشکار شما و خدمتگزار شما نیست که خیال می‌کنید کارهای سنگین را باید به او محول کرد. این مساله مهمی است.</p>	<p>۵۳</p>
<p>بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار صدها نفر از زنان فرهیخته و نخبه ۱۳۹۳/۱/۳۰</p>	<p>راهبرد اصلی مساله زن امنیت خانواده</p>	<p>در نگاه به مسئله زن نباید هر چیزی را که به نام دین بر سر زبانهاست قبول کرد اما باید اصولی را که شایستگان با شیوه درست استنباط از «قرآن و سنت و حدیث» ارائه می‌کنند تکیه گاه اصلی قرار داد. دوری از مسائل فرعی و پرداختن به مسائل اصلی را الزام دستیابی به راهبرد صحیح در مسئله زن است و مسئله خانواده بخصوص «سلامت، امنیت و آرامش زن در خانواده»، مسئله‌ای اصلی است که باید به آن پرداخت.</p>	<p>۵۴</p>

در هنگامی که بنده مواجه می‌شوم با بانوان مسلمان، زنان مؤمن و تحصیل کرده، خدا را عمیقاً شکر میکنم؛ واقعاً این یکی از بزرگ‌ترین افتخارات نظام اسلامی است که در سایه‌ی نظام اسلامی این همه زن فرزانه و تحصیل کرده و خوش فکر و ممتاز از لحاظ فکری و عملی در جامعه‌ی ما وجود دارند؛ خیلی نعمت بزرگی است و مایه‌ی افتخار است - جلسات متعددی ما داشتیم که خانمها متعدد صحبت کردند؛ هر کدام که بیاناتی را ابراز کردند، یک دریچه‌ای از نگاه نو، فکر نو به روی ذهن انسان گشوده می‌شد. تربیت این همه انسان والا، برجسته و خوش فکر یکی از بزرگ‌ترین افتخارات نظام اسلامی است. امروز وقتی ما نگاه می‌کنیم، نام زنان ما بر تارک کتابهای متعددی، کتابهای علمی، کتابهای پژوهشی، کتابهای تاریخی، کتابهای ادبی، کتابهای سیاسی، کتابهای هنری - گذاشته شده؛ جزو برترین نوشته‌ها و آثار مکتوب امروز نظام اسلامی چه مقالات و چه کتابها نوشته‌های بانوان ما است، که این واقعات مایه‌ی افتخار است. در تاریخ ما بی سابقه است.

زنان فرزانه و تحصیل کرده از
افتخارات نظام ج.ا. ایران

بیانات رهبر معظم انقلاب
اسلامی در دیدار زنان
برگزیده کشور
۱۳۹۳/۲/۳

استخراج مقوله های فرعی و اصلی از بیانات مقام معظم رهبری در خصوص مشارکت زنان

جدول شماره ۲.			
منبع	مقوله های فرعی	مقوله های اصلی	ردیف
۶- ۸- ۲۰- ۳۰- ۳۲- ۳۴- ۳۷- ۴۰- ۵۲	مشارکت سیاسی پس از پیروزی انقلاب اسلامی	مشارکت سیاسی	۱
۱- ۲- ۱۴- ۱۹- ۲۱- ۲۵- ۳۵- ۴۳	مشارکت سیاسی در مواجهه با افکار عمومی جهان		
۳- ۴- ۵- ۷- ۹- ۱۰- ۱۵- ۱۷- ۲۲- ۲۳- ۲۸- ۳۹- ۴۶- ۴۷- ۴۹- ۵۰- ۵۳	حضور زن با نگاه تکریم اسلام در مقابل نگاه و تبلیغات غرب		
۱۲- ۲۴- ۴۰- ۴۱- ۵۳	اشتغال زن با حد و مرز مشخص	اشتغال بانوان	۲
۱۶- ۲۱- ۲۳- ۲۶- ۳۰- ۳۲- ۳۴- ۳۶- ۳۷- ۵۲	اهمیت و تکامل معنوی زنان در مشاغل مهم		
۱۱- ۱۳- ۲۶	تشویق به اخذ مدارج عالی علمی	تحصیلات بانوان	۳
۳۴- ۳۷- ۵۵	پرورش زنان صاحب اندیشه به برکت ج.ا.ایران		
۲- ۵- ۹- ۱۰- ۱۴- ۲۲- ۲۳- ۲۶- ۲۷- ۲۸- ۳۱- ۴۲- ۴۶- ۴۸- ۵۱- ۵۲	مشارکت اجتماعی زن با نگرش اسلام	مشارکت اجتماعی	۴
۳- ۱۵- ۳۸- ۴۷- ۵۰	مشارکت اجتماعی زن با نگرش غرب		
۱۸- ۲۱- ۲۴- ۲۷- ۳۱- ۳۵- ۴۱- ۴۳- ۴۵- ۵۴	مشارکت اجتماعی زن با اولویت خانواده		
۲۹- ۳۳- ۴۰	تشویق و اهمیت ورزش قهرمانی بانوان	ورزش قهرمانی بانوان	۵

نتیجه‌گیری

بر این اساس با توجه به مفاهیم و مقوله‌های استخراج شده از بیانات مقام معظم رهبری مرتبط با موضوع پژوهش می‌توان به نتیجه‌گیری نهایی دست یافت. همانگونه که مشاهده شد به لحاظ انواع مشارکت زنان در زمینه‌های سیاسی (سه مورد)، اشتغال بانوان (دو مورد)، تحصیلات بانوان (دو مورد)، مشارکت اجتماعی (۳ مورد) و ورزش قهرمانی بانوان (دو مورد) از دیدگاه مقام معظم رهبری قابل تفکیک و دسته‌بندی است. دیدگاه ایشان به حضور سیاسی بانوان نگاه کاملاً مثبت و حتی با دید افتخار به مشارکت سیاسی بانوان دارند چنان که می‌فرمایند "در میدان‌های سیاسی نیز، ما خانم‌هایی را دیده‌ایم و می‌بینیم که دارای قدرت تحلیل و سخنوری هستند و برای پذیرش مسؤلیت در نظام اسلامی آماده‌اند البته این کار باز هم رو به گسترش است و باید پیش برود. در زمینه‌های علمی هم زنان حضور دارند." یکی از نکاتی که آیت الله خامنه‌ای بارها مطرح کرده‌اند، افتخار به حضور زنان در عرصه مجاهدت‌ها و جهاد است. ایشان از نقش زنان در انقلاب و جنگ تحمیلی تقدیر می‌کنند. همچنین در عرصه‌ی ورزش قهرمانی حضور و مشارکت زنان را مورد تأیید قرار می‌دهند و البته ارزش آن را در حضور زنان محجبه و با تربیت اسلامی بر سکوی قهرمانی می‌دانند.

درخصوص تحصیلات، تأکید و تشویق فراوان ایشان، نشانه عقیده ایشان به تعقل زنان است. فعالیت‌های اجتماعی و سیاسی زنان را مغایر با روحیه حساس و نیز حفظ حجاب و عفاف آنان نمی‌داند و تضادی بین مشارکت زنان با نقش آنها در محیط خانوادگی نمی‌بیند.

رهبر معظم انقلاب به آزادی اشتغال زنان معتقد هستند اما مشروط بر اولویت قرار دادن نقش مادری و همسری و تربیت فرزند صالح، حضرت آیت الله خامنه‌ای ضمن تأکید بر حضور و اهمیت و ارزش زنان در محیط خانواده اما با حذف هیچ یک از فعالیتها و مشارکت زنان در زمینه‌های سیاسی، اجتماعی، اشتغال، ورزش و تحصیلات موافق نیستند و زنان فرهیخته علمی و نخبگان کشور را مایه‌ی مباحثات انقلاب اسلامی ایران می‌دانند.

۱. انصاری، محمد اسماعیل (۱۳۷۵)، بازشناسی و پیش نیازهای مدیریت مشارکتی و نظام اداری. فصل نامه علمی کاربردی، مرکز آموزش مدیریت دولتی شماره ۳۳ و ۳۴
۲. بشیریه، حسین، جامعه شناسی سیاسی، (تهران، نشر نی، ۱۳۷۴)، ص ۲۹۰.
۳. پالمر موتی و لاری اشترن، نگرشی جدید به علم سیاست، ترجمه منوچهر شجاعی، (تهران، دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی، ۱۳۷۱)، ص ۱۰۳ و ۱۰۲.
۴. پیتر اولکی و دیوید مارسون، رهیافت های مشارکت در توسعه روستایی، منصور محمد نژاد
۵. زن و مشارکت اجتماعی با نگاهی به دیدگاههای امام خمینی، شهره صادقی - پایگاه اطلاع رسانی حوزه - حضور - پاییز ۱۳۷۸، شماره ۲۹ - جایگاه و نقش زن
۶. زن و مشارکت سیاسی - اجتماعی، (مرکز امور مشارکت زنان ۱۳۸۰) ص ۲۱، ۳۰، ۹۴
۷. در جستجوی راه از کلام امام، دفتر سوم، (تهران، امیرکبیر، ۱۳۶۳)، ص ۲۷.
۸. کیت دیویس، جان، نیوارستورم (۱۳۷۰) رفتار انسانی در کار، محمدعلی طوسی، مرکز آموزش مدیریت دولتی
۹. محسنی تبریزی، علی رضا، بررسی مجامع مشورتی ائمه جماعات و معتمدین محل در مناطق شهر تهران
۱۰. مشارکت اجتماعی زنان؛ رویکردی اسلامی، دو فصلنامه علمی - پژوهشی دانش سیاسی، سال هفتم، شماره دوم - پاییز و زمستان ۱۳۹۰
۱۱. مشارکت اجتماعی زنان از دیدگاه امام خمینی، پروانه مافی، پایگاه اطلاع رسانی حوزه - حضور - پاییز ۱۳۷۸، شماره ۲۹ - جایگاه و نقش زن
۱۲. محسنی، منوچهر، مشارکت اجتماعی در ایران، (انتشارات آرون ۱۳۸۲)، ص ۱۲ و ۱۳
۱۳. مطهری، مرتضی، مقدمه ای بر جهان بینی اسلامی، (قم، صدرا، ۱۳۶۴)، ص ۲۶۴.
۱۴. نیک گهر، عبدالحسین (۱۳۵۳)، مشارکت مفاهیم و شناخت انواع، مجله دانشکده شماره ۵
۱۵. هانتینگتون، ساموئل، موج سوم دموکراسی، احمد شهسا، تهران: روزنه
۱۶. واکاوی نقش اجتماعی زن از منظر آیت الله خامنه ای، فصلنامه علمی - پژوهشی نظریه های اجتماعی متفکران مسلمان / سال چهارم / شماره اول / بهار و تابستان ۱۳۹۳
۱۷. وبر، ماکس، مفاهیم امامی جامعه شناسی، ترجمه احمد صدارتی، (تهران، نشر مرکز، ۱۳۶۸)، ص ۱۰۹.